

Atodiad 5 - Gohebiaeth

I sylw aelodau Pwyllgor Craffu Iechyd

Cyflwynir y llythyrau isod fel enghreifftiau yn unig o'r gohebu a fu efo swyddogion y Bwrdd Iechyd dros y blynyddoedd a'r modd y mae ein cwynion a'n pryderon a'n cwestiynau wedi cael eu diystyrru'n llwyr. Pe bai angen, fe ellid ychwanegu dwsinau o lythyrau eraill tebyg i'r rhain, er mwyn tanlinellu agwedd ddilornus y Betsi tuag at drigolion Stiniog ac Ucheldir Cymru. Gobeithio y cewch gyfle i daflu golwg drostynt.

Yn gyntaf, fodd bynnag, ac er hwylustod i chi fel aelodau'r Pwyllgor, dyma gynnwys adroddiad y BBC yn 2012 yn cofnodi fel roedd y Pwyllgor Craffu yn datgan pryderon yn gynnar yn y broses:-

31.10.2012

Newyddion y BBC Cyngor Gwynedd yn galw am oedi wrth ailstrwythuro Betsi Cadwaladr

Mae arweinyddion Cyngor Gwynedd wedi galw i'r cynlluniau dadleuol i newid gwasanaethau iechyd gogledd Cymru gael eu gohirio am y tro.

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (BIPBC) newydd orffen cyfnod deg wythnos o ymgynghoriad cyhoeddus ar newidiadau sy'n cynnwys cau ysbytai cymunedol ac sydd wedi arwain at brotestiadau yn lleol. Dywedodd Cabinet y Cyngor ei fod yn ceisio eglurhad, gan ofni y bydd yn arwain at gostau ychwanegol. Cyfaddefodd fodd bynnag nad oes gan y Cabinet unrhyw awdurdod dros benderfyniadau'r bwrdd iechyd.

Mae'r Cabinet yn dymuno gweld gwasanaethau newydd yn eu lle a'r cynlluniau wedi'u hariannu cyn rhoi unrhyw newidiadau ar waith. Mewn ymateb drafft i'r newidiadau arfaethedig, dywed y Cabinet fod trosglwyddo gwasanaethau o ysbytai i'r gymuned yn "cynyddu'r risg y bydd goblygiadau ariannol pellach yn disgyn ar y cyngor ... Os yw'r bwrdd iechyd yn cau gwasanaethau, beth fydd yn cael ei gynnig yn eu lle?" <http://www.gwynedd.gov.uk/ADNPwyllgorau/2012-13/Cabinet/2012-10-30/english/06_01_The Health Boards Consultation on Reorganisation.pdf>

(Wyn Williams, Aelod Cabinet Cyngor Gwynedd dros Wasanaethau Cymdeithasol a Gofal)

"Wrth ymgymryd â newid sylweddol mae angen ennill ymddiriedaeth trigolion Gwynedd a sicrhau bod yr hyn sy'n cael ei gynnig yn sefydlu trefniadau gwasanaeth sy'n fwy cynaliadwy ar gyfer y dyfodol," medd y drafft. **"Felly gofynnir i'r newidiadau beidio â digwydd hyd nes bydd y gwasanaethau newydd yn eu lle neu hyd nes bydd y cynlluniau wedi cael eu cymeradwyo a'u hariannu."**

Yn dilyn cyfarfod y Cyngor ddydd Mawrth, dywedodd Wyn Williams, yr Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol a Gofal, **"Rydym yn bryderus iawn ynghylch dogfennaeth [y bwrdd iechyd]. Nid yw'r berthynas waith rhwng gofal ac iechyd yn un eglur, ac os yw'r bwrdd iechyd yn cau gwasanaethau, beth fydd yn cael ei gynnig yn eu lle?"**

Dim awdurdod

"Rydym wedi tynnu sylw at wendidau adroddiad [y bwrdd iechyd] ac rydym yn gofyn iddynt beidio â gwneud unrhyw newidiadau oni bai fod y cyhoedd yn ymwybodol o beth yw'r newidiadau hynny. Anogwn y bwrdd iechyd i beidio â bwrw ymlaen â'i gynlluniau hyd y byddwn wedi derbyn eglurhad."

Pwysleisiodd Mr Williams fodd bynnag nad oes gan y cyngor unrhyw awdurdod dros benderfyniad terfynol y bwrdd iechyd.

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr wedi treulio 10 wythnos yn ceisio barn. Dan gynlluniau arfaethedig BIPBC, bydd ysbytai cymuned Blaenau Ffestiniog a'r Fflint yn cau, a bydd gofal dwys cymhleth i'r newydd-anedig yn cael ei symud i Arrowe Park yn Wirral. Daeth ymgynghoriad Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i ben ddydd Sul.

<http://www.wales.nhs.uk/sitesplus/documents/861/12_69_Healthcare_in_North_Wales_is_Changing_v1.0.pdf>

Detholiad o'r ohebiaeth gyda Mary Burrows, Prif Weithredwr cyntaf BIPBC

13.12.2012

Annwyl **Mrs Burrows**,

Mae eich penderfyniadau diweddaraf ynglŷn ag Ysbyty Coffa Blaenau Ffestiniog yn destun pryder ac anniddigrwydd mawr inni fel aelodau o Bwyllgor Amddiffyn yr Ysbyty Coffa, ac rydym unwaith eto'n cael lle i amau cymhellion y Bwrdd Iechyd.

Yn gyntaf, rydych wedi cau'r Uned Mân Anafiadau ***'am gyfnod o 4 wythnos oherwydd absenoldeb salwch staff dros dro er mwyn cynnal diogelwch cleifion a chefnogi staff nyrsio presennol'***. A fyddwch cystal, felly, ag ateb y cwestiynau canlynol.

- i. Sut y gallwch fod mor sicr ynglŷn â'r cyfnod o bedair wythnos?
- ii. A ydych yn addo'n bendant y bydd y gwasanaeth yn cael ei adfer unwaith y daw'r cyfnod o salwch i ben, pryd bynnag y bydd hynny?
- iii. Fe wyddom bod y nyrs, sydd bellach yn glaf, wedi bod yn cael ei hanfon yn ddiweddar – yn groes i'w dymuniad, o bosib – i helpu i gynnal y gwasanaeth mân anafiadau yn Ysbyty Alltwen pan oedd argyfwng yn fan'no, a bod eraill o'n nyrsys Graddfa 6 ni yn yr Ysbyty Coffa wedi cael eu defnyddio i'r un pwrpas yn ystod y misoedd diwethaf.

Felly, o weld bod yr Ysbyty Coffa rŵan yn dioddef yr un argyfwng ag un Alltwen, yna pam na ellir cynnig yr un cymorth i ninnau yma, ***'er mwyn cynnal diogelwch cleifion'***. Hynny yw, pam na ellir llenwi'r bwlch trwy anfon, i ninnau hefyd, nyrs gymwys o ryw ysbyty arall?

Neu gadewch imi ofyn yr un cwestiwn mewn ffordd wahanol - Pan oedd gan Alltwen broblem staffio, yna pam na chafodd yr oriau mân anafiadau yn fan'no eu cwtoigi? A

pham na roddwyd yr un dewis gerbron trigolion Porthmadog a'r cylch i **'gysylltu ag un ai eu Meddyg Teulu lleol neu fynd i'r Uned Mân Anafiadau gerllaw yn Ysbyty ... (Ysbyty Coffa Ffestiniog, efallai?)'** Mewn geiriau eraill, mae eich polisi ar y mater hwn yn dangos ffafriaeth amlwg tuag at un ardal ar draul un arall, a hynny, yn ein barn ni, er mwyn cyfiawnhau cau Ysbyty Coffa Ffestiniog, er gwaetha'r ffaith eich bod wedi gwadu'r fath beth ar hyd y blynyddoedd. Hefyd, trwy ddyfynu'r nifer '1-3 claf' sy'n ymweld â'r uned yn Ffestiniog bob dydd, mae'n gwblw amlwg eich bod yn ceisio gwneud achos i gau'r uned, nid 'dros dro', fel rydych yn honni, ond yn barhaol! O brofiad chwerw, fe wyddom bellach mai addewid sinigaidd yw'r geiriau **'Caiff y sefyllfa ei monitro'n agos yn ystod y cyfnod hwn.'** Ers 2005, mae BILIG, a BIPBC i ddilyn, wedi mynd ati'n fwriadol i erydu gwasanaethu o'r Ysbyty Coffa, trwy leihau'r nifer gwllâu ynddi ac, yn sgîl hynny, greu diffyg preifatrwydd i gleifion trwy droi Ward y Dynion, ar gost anhygoel o £70,000, yn adran ffisiotherapi sydd â phrin ddefnydd ohoni erbyn heddiw, diolch i'r modd y caiff y gwasanaeth hwnnw ei reoli o Ysbyty Alltwen. Yn y broses, collwyd hefyd ward fechan oedd â gwely gofal paliatif, a thorrwyd ar oriau Mân Anafiadau o 24 awr i 10 awr ac yn awr i ddim o gwblw! Rydym wedi lleisio'n pryderon yn gyson dros y blynyddoedd ond ni chafwyd clust y Bwrdd Iechyd o gwblw. Wrth weld y gwasanaeth yn yr Ysbyty Coffa yn gwanychu o flwyddyn i flwyddyn, ac o fis i fis bellach – yna pa ryfedd ein bod yn amau agenda gudd gan y Bwrdd Iechyd?

- iv. Gyda phob parch, nid yw tactegau BIPBC yn ddim gwahanol i rai Bwrdd Iechyd Gwynedd yn ôl yn 2005. Ond efallai na ddylem synnu at hynny, o gofio mai'r un pobol, i bob pwrpas, sy'n dal wrth y llyw. Felly peidiwch, da chi, â'n trin ni fel ffyliaid sydd ddim yn gweld nac yn deall yr hyn sy'n mynd ymlaen tu ôl i ddrysau caeëdig!

Maddeuwch y chwerwedd sydd yn y llythyr hwn ond mae achos teilwng drosto, bellach.

Yn gywir,

Geraint V. Jones (Cadeirydd Ysbyty Coffa Ffestiniog)

cc. Yr Arglwydd Dafydd Elis Thomas AM

Elfyn Llwyd, AS

Mr Geraint V Jones,
Cadeirydd
Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Goffa Ffestiniog

Annwyl Mr Jones,

Diolch am eich e-bost yn codi nifer o ymholiadau ynghylch Ysbyty Goffa Ffestiniog ac ymddiheuraf am yr oedi.

Mae'r Uned Mân Anafiadau yn yr Ysbyty yn parhau ar gau oherwydd salwch staff sy'n ein gadael heb y gallu i ddarparu gwasanaeth yn ddiogel yn yr Uned.

Mae nifer y gwllâu a ddarperir yn yr Ysbyty wedi cael ei gynnal ar lefel o 10 gwely. Nid oes digon o staff nyrsio ar gael i weithredu 12 gwely, o ystyried anghenion y cleifion. Yn anffodus felly, nid yw wedi bod yn bosib ailagor y gwllâu ychwanegol yn y cyfamser.

Mae'r Cynllun Rhyddhau'n Gynnar yn Wirfoddol y cyfeiriwch ato yn gynllun a gytunwyd yn genedlaethol ac mae'n berthnasol i holl staff y Bwrdd Iechyd. Mae darpariaethau'r cynllun hwn wedi bod yn eu lle ers 2009. Mae'r cynllun wedi cael ei ail-hysbysebu i staff ar wahanol adegau. Nid yw'r cynllun hwn wedi cael ei dargedu at staff yn ardal Gwynedd; fodd bynnag ni allwn wahaniaethu yn erbyn staff trwy wrthod ystyried ceisiadau o'r ardal hon ychwaith. Ystyrir pob cais yn unol ag anghenion y busnes; os yw aelod staff yn gwneud cais ag yntau mewn swydd hanfodol na ellir ei rhyddhau, mae'n annhebygol y bydd y cais yn un llwyddiannus, oni bai y gellid ail-ddylunio ardaloedd gwasanaeth eraill i sicrhau bod rhywun yn gwneud gwaith y swydd hanfodol honno.

Yn olaf, hoffwn eich sicrhau bod y dadleuon a'r pryderon a godwyd gennych yn ein cyfarfod ar 24 Hydref 2012 wedi derbyn ystyriaeth lawn. Mae'r pryderon a godwyd mewn ymateb i'r cynigion ymgynghori - a'r cyfathrebu sylweddol a dderbyniwyd cyn y dyddiad hwnnw - wedi cael eu dwyn at sylw'r Bwrdd yn y trafodaethau a gynhaliwyd. Mae'r cynnig a gyflwynwyd i ystyried Ysbyty Goffa Ffestiniog fel canolbwynt ychwanegol hefyd wedi cael ei ystyried. Roedd y materion hyn yn ffurfio rhan o ystyriaethau'r Bwrdd Iechyd yn y cyfarfod a gynhaliwyd ddydd Gwener, 18 Ionawr, 2013, pan adolygwyd yr argymhellion yn dilyn yr ymgynghoriad a phan waned penderfyniadau gan y Bwrdd.

Yn gywir,

Mary Burrows
Prif Weithredwr

[Detholiad o'r ohebiaeth gyda Merfyn Jones, Cadeirydd cyntaf BIPBC](#)

12 Chwefror 2013

Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog

Annwyl **Athro Merfyn Jones**,

Derbyniais eich llythyr ddoe ac roeddwn yn siomedig o ddarllen ynddo'r ystrydebau arferol. Rydych yn honni bod BIPBC wedi rhoi **'ystyriaeth drwyadl i'r holl ymatebion a ddaeth i law' ac 'wedi gwrando ar safbwyntiau rheini a ymatebodd i'r ymgynghoriad'**. Awgrymu'r ydych chi felly bod pob un o'r safbwyntiau hynny wedi cael eu gwrthod, hyd yn oed y dadleuon a gyflwynwyd ichi gan ein meddygon lleol a phob un (ond un!) o'n cynrychiolwyr etholedig?

A gaf i, felly, eich atgoffa o'r broses ymgynghorol hyd yma –

- (a) **Misoedd Mawrth i Fehefin 2012** - Cyfres o gyfarfodydd ymgynghorol gyda chynrychiolwyr grwpiau rhanddeiliaid lleol – meddygon, nyrsys, cynghorwyr sir a thref, Cwmni Seren sy'n

gweithio gyda rhai ag anabledd dysgu, Cyfeillion yr Ysbyty a ninnau fel Pwyllgor Amddiffyn. Roedd rhai ohonynt wedi colli dwyawr o'u gwaith er mwyn bod yno. Ond doedd gan y Bwrdd mo'r cwrteisi i anfon neb ond Clare Jones i'r cyfarfod cyntaf gan ddisgwyl iddi nid yn unig ateb pob cwestiwn – yr hyn na allai ei wneud - ond i godi cofnodion yn ogystal!

Mynegwyd anfodlonrwydd llwyr efo'r sefyllfa honno ond pan ddigwyddodd yr un peth yn union yn yr ail gyfarfod, yna fe gododd y cynrychiolwyr i gyd a cherdded allan mewn protest. Do, fe ymddangosodd John Jones, y Swyddog Nyrsio, mewn un o'r cyfarfodydd nesaf ond prin y caed unrhyw wybodaeth o bwys allan ohono. Ac fe anfonwyd Dr Bill Whitehead i'ch cynrychioli mewn un neu ddau o gyfarfodydd eraill ac i ymateb i bryderon tri o feddygon oedd â mwy o brofiad na fo ei hun! Pa fath o sarhâd oedd peth felly? A sut y cafodd ef ei ddewis fel lladmerydd i'r Bwrdd, beth bynnag, ac yntau'n cynrychioli practis arall o fewn yr un sir ac, yn fwy na hynny, yn cynrychioli ysbyty arall oedd â mwy i'w ennill, efallai, o weld Ysbyty Coffa Ffestiniog yn cau? Oni ddylai fod wedi 'datgan diddordeb' cyn mynegi ei farn o gwbwl? Ond wnaeth o mo hynny!

(b) **Medi 6ed, 2012** - Tair sesiwn ymgynghorol 1¼ awr yr un ym Mlaenau Ffestiniog, efo lle i ddim mwy o gynulleidfa na 60 ym mhob sesiwn. Hynny yw, rhyw 180 allan o boblogaeth dalgylch o 7,000 a mwy! Yn un o'r sesiynau hynny, fe gaed addewid ar goedd gan Mr Geoff Lang y byddai pob dadl a phob pryder yn cael eu cofnodi a'u hystyried gan aelodau'r Bwrdd.

(c) **Hydref 4ydd, 2012** - Dirprwyaeth ohonom (yn cynnwys dau feddyg teulu profiadol) yn cyfarfod â chi a Mary Burrows a Geoff Lang yn Ysbyty Gwynedd, pryd y bu'r ddau olaf yn brysur iawn yn codi nodiadau manwl ac yn rhoi'r argraff, o leiaf, bod ein dadleuon yn rhai teilwng ac yn haeddu ystyriaeth. Roeddech chi eich hun yn dyst i'r cyfan! Ac fe aethom adref y diwrnod hwnnw yn llwyr gredu bod yr addewid yn un diffuant ac y byddem yn gweld rhywfaint o wahaniaeth yn agwedd y Bwrdd. Rhaid ein bod ni'n naif iawn y tro hwnnw hefyd!

Byrdwn eich llythyr diweddaraf yw fod **pob un** dadl a gyflwynwyd yn y cyfarfodydd uchod wedi cael ei gwrthod gan aelodau'r Bwrdd, gan na welsant reidrwydd i newid **dim un** manylyn o'u cynlluniau gwreiddiol. Ac fe wyddoch mai dyna neges eich Prif Weithredwr Mary Burrows hefyd yn ei llythyr hithau, dyddiedig ddiwrnod yn ddiweddarach na'ch un chi – *'I would like to assure you that the arguments and concerns that you have raised ... have been considered fully ... The proposal put forward for consideration of Ffestiniog Memorial Hospital as an additional hub has also been considered.'* Datganiad moel sydd ddim hyd yn oed yn trafferthu dweud bod y cais wedi cael ei wrthod, heb sôn am egluro pam! Oedd hi'n ormod inni ddisgwyl i chi neu hi ymateb i'r dadleuon yn

y ddeiseb dros greu ysbyty canolbwynt yn Blaenau hefyd? Deiseb wedi ei harwyddo gan feddygon a nyrsys, cynghorwyr sir a thref a nifer o gynrychiolwyr etholedig eraill! Mae ateb 'Na!', a dim byd mwy na hynny yn anghwrtais a dweud y lleiaf! Ac eto i gyd, fe glywn fod cais gan ysbyty arall i fod yn 8fed 'hub' wedi cael ei dderbyn! Byddai'n ddiddorol gwybod pwy oedd yn gwthio'r cais hwnnw ymlaen. Rhywun oedd â chlust aelodau'r Bwrdd yn amlwg ac oedd â thipyn mwy o ddylanwad na phobol gogledd Meirionnydd a De Conwy.

Y gwir yw bod BIPBC yn credu bod ganddo'r hawl i weithredu'n gwbwl unbeniaethol, yn union fel Bwrdd Iechyd Lleol Gwynedd o'i flaen. Ond ddylem ni ddim synnu at hynny, wrth gwrs, o gofio bod llawer o'r un pobol yn dal wrth y llyw – e.e. o Wynedd, Grace Lewis Parry, Dr Lyndon Miles ac eraill. Ond siawns eich bod yn gwybod, bellach, beth yw barn pobol ar draws Gogledd Cymru (fel hefyd yn ardal Bwrdd Iechyd Hywel Dda yn y de), sef mai ffârs llwyr a chostus fu'r holl broses ymgynghorol a'ch bod chi, trwy wthio'ch cynlluniau ymlaen, doed a ddelo, yn mynd i beryglu bywydau rhai degau os nad cannoedd o bobol yn ystod y misoedd sydd i ddod. Fe ddylai 'Adroddiad Francis' yn Lloegr, a chondemniad David Cameron o'r cam-weinyddu gan fwrdd iechyd ardal Stafford, fod yn ddigon o rybudd ynddo'i hun.

Rydych yn honni y bydd cau Ysbyty Coffa Ffestiniog, a cholli'r holl wasanaethau sydd ynghlwm â hi (mân anafiadau, pelydr-X a.y.y.b.) yn ffordd o wella'r gwasanaeth iechyd yn yr ardal hon ac o sicrhau diogelwch cleifion. Gyda phob parch, mae defnyddio dadl o'r fath yn sarhâd llwyr ar ddeallusrwydd unrhyw un. Bu'n bolisi gan y Bwrdd (fel BILIG o'i flaen) i beidio derbyn enghreifftiau unigol o gamweinyddu gan fod peth felly'n mynd yn groes i ddeddfau cyfrinachedd ac yn y blaen. Ond rwyf am restru tair enghraifft, serch hynny, gan fod yr unigolion dan sylw, neu aelodau teulu agos, yn fodlon imi wneud hynny.

(i) (Dyfyniad o lythyr at Edwina Hart, 4ydd Awst 2008)

Annwyl Weinidog,

Efallai ichi gael clywed trwy gynrychiolydd ein hetholaeth, yr Arglwydd Dafydd Ellis

Thomas, am ddau achos diweddar ym Mlaenau Ffestiniog pan fu gwraig 64 blwydd oed

a gŵr, hefyd yn ei chwedegau, farw o drawiadau ar y galon cyn i'r gweithwyr paramedig

allu eu cyrraedd. Yn yr achos cyntaf, fe gymerodd yr ambiwlans 29 munud i gyrraedd y

claf, ar ôl gorfod rhuthro o'r Bermo, ddeng milltir ar hugain i ffwrdd. Wythnos yn

ddiweddarach, fe gymerodd 22 munud i ambiwlans gyrraedd claf arall. Yn y ddau achos,

roedd y cleifion wedi marw cyn i'r gweithwyr paramedig eu gweld o gwbwl a bu'r profiad

yn un trawmatig iawn i'r teuluoedd, fel y gellwch ddychmygu ...

... Rhan allweddol arall o'r un broblem yw'r polisi 'Allan o Oriau' a orfodwyd ar yr ysbyty coffa lleol. Diolch i Fwrdd Iechyd Lleol Gwynedd, ni chaiff staff yr ysbyty agor eu drysau i gleifion allanol ar ôl 6.00 yr hwyr, mwyach, ac fe wnaed hynny'n berffaith glir i bobl y cylch hwn dros y dair blynedd ddiwethaf. Mae sôn yn lleol, pa un ai gwir ai peidio, bod rhai o'r nyrsys wedi cael eu ceryddu am dorri'r rheol hon! Y pwynt perthnasol yn hyn i gyd yw hwn – **Mae gan Ysbyty Coffa Ffestiniog ei 'defibrillator' ei hun ac mae'r staff wedi derbyn hyfforddiant i'w ddefnyddio. Ond eto i gyd, ar y ddwy noson dan sylw, bu dau o bobl farw tra bod yr offer allweddol hwnnw'n gorfod bod yn segur. Pe bai'r teuluoedd uchod wedi teimlo bod ganddynt yr hawl i fynd â'u hanwyliaid yn syth i'r ysbyty yn hytrach na gorfod aros yn ofer i ambiwlans gyrraedd mewn pryd, yna pwy wŷyr na fyddid wedi osgoi'r ddwy drasiedi.** Ond ni chawn wybod y naill ffordd na'r llall erbyn heddiw ac nid yw'r ddau a fu farw yn ddim, bellach, ond ystadegau moel ar ffeil y Gwasanaeth Iechyd. Does ryfedd yn y byd bod pobl y cylch hwn yn pryderu ynglŷn â chynlluniau'r Bwrdd Iechyd.

- (ii) Mae'r ail enghraifft yn ymwneud â gwraig 91 oed sy'n trigo, bellach, mewn cartref i'r henoed yn Llan Ffestiniog. Un min nos, lai na mis yn ôl, fe syrthiodd a tharo'i phen a bu'n rhaid cael ambiwlans i'w chludo i Ysbyty Gwynedd; taith sydd, fel y gwyddoch, yn agos at 35 milltir un ffordd. Pan gafodd, merch Mrs _____, sy'n byw yng Nghroesoswallt, glywed am yr anffawd, fe ffoniodd i holi yn ei chylch. Roedd yn hanner nos erbyn hyn ac yn bwrw eira'n drwm. Cafodd glywed nad oedd meddyg byth wedi bod yng ngolwg ei mam. Ond pan gyrhaeddodd hwnnw o'r diwedd, fe benderfynodd nad oedd achos i'w chadw i mewn ac fe'i hanfonwyd hi'n ôl i'r cartref, er gwaethaf y tywydd oer. Roedd yn 4.00 o'r gloch y bore arni'n cyrraedd! Gwraig 91 oed! Bum awr yn ddiweddarach roedd yr hen wraig yn cael ei chludo'n ôl eto i Ysbyty Gwynedd, ar ôl syrthio'r eildro, am nad oedd gwely ar gael iddi yn Blaenau nac Alltwen, ac fe'i cadwyd hi yno am rai dyddiau. Erbyn heddiw, mae hi'n ôl ym Mangor eto, yn waelach o lawer na chynt. Ond y tro hwn, eto, bu'n gorwedd mewn corridor ar droli'r ambiwlans am ddwyawr a mwy, ac roedd y ddau bamedig unwaith eto'n gorfod aros efo hi ac yn ddig iawn bod rhywun o'i hoed hi'n cael ei hanwybyddu yn y fath fodd.
- (iii) Mae'r drydedd enghraifft i'w chael yn y llythyr amgaeedig. Nid eithriad o bell ffordd yw'r math hwn o ddigwyddiad chwaith, lle caiff cleifion o'r ardal hon eu hanfon i Ysbyty Alltwen ac yna'n syth ymlaen o fan'no i Ysbyty Gwynedd am nad oes neb yn yr ysbyty ym Mhorthmadog yn abl i drin clwyfau o'r fath; hynny yw, i wneud rhywbeth mor syml â

rhoi pwyth neu ddau mewn briw! *'Ysbyty newydd gyda chyfleusterau modern a'r gallu i gynnal mwy o gleifion'* yn ôl diffiniad y Bwrdd. Y fath eironi!

Gellid rhestru rhagor o enghreifftiau ond cwestiwn sydd raid i chi ei ateb yw hwn – A yw'r Bwrdd Iechyd yn dal i honni mai *'diogelwch cleifion'* sy'n cael blaenoriaeth gennych? Yn eich cyflwyniad chi a Mary Burrows *'Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid – Ymunwch â'r Drafodaeth'* fe ddywedwch hyn: *'Bwriad y cynigion yr ydym yn eu gwneud yn awr yw newid y ffordd y darperir rhai gwasanaethau a hefyd eu lleoliad, fel y gallwn gyrraedd safonau uchel'*. Onid yw'r enghreifftiau uchod yn gneud nonsens o'r fath ddatganiad? Ac fe ewch ymlaen i ddweud *'Yn awr, mae arnom eisiau adeiladu ar y trafodaethau hyn a gofyn am eich safbwynt a'ch barn chi. Mae eich llais chi'n bwysig ...'* Mi fyddai trwch poblogaeth Gogledd Cymru yn cytuno efo fi mai jôc wael ydi hon'na hefyd! Iaith Biwrocratiaeth a dim byd mwy na hynny!

Os yw BIPBC am barhau i weithredu'n gibddall, a chau ysbytai bach a'r gwasanaethau sydd ynghlwm â nhw, yna does dim angen dewin i ddarogan y bydd rhagor o fywydau'n cael eu colli. A phwy wŷr na chwyd sefyllfa yn fuan iawn lle bydd galw am adroddiad tebyg i Adroddiad Francis yn Lloegr, yma yng Nghymru hefyd? Pe digwydd hynny, bydd yn amhosib cuddio tu ôl i unrhyw ystrydeb, a bydd y cwestiwn yn cael ei ofyn 'Sut bod aelodau bwrdd iechyd, sy'n derbyn cyfanswm cyflogau o £1,600,000 a mwy bob blwyddyn, yn cyfiawnhau cau ysbyty bach effeithiol sydd ond yn costio hanner y swm hwnnw (£800,00) i'w chynnal? Go brin y bydd Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog mewn bodolaeth erbyn hynny, wrth gwrs, ond bydd gennym ddigon o dystiolaeth i'w chyflwyno, serch hynny.

Fe ddywedwch eich bod *'yn deall y teimladau o ddicter a siom'* yn ein mysg ni, brotestwyr, ond, gyda phob parch, mae gen i ofn mai ystrydeb yw'r geiriau hynny hefyd.

Yr eiddoch yn gywir,

Geraint V. Jones (Cadeirydd Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog)

.....

18fed Chwefror 2013

Annwyl Athro Merfyn Jones,

Dyma ôl-nodyn i'r llythyr a anfonais atoch ddeuddydd yn ôl, lle'r oeddwn yn cyfeirio at y cam a gafodd yr hen wraig 91 oed yn Ysbyty Gwynedd dair wythnos yn ôl, pan anfonwyd hi'n ôl i gartref Bryn Blodau yn Llan Ffestiniog mewn tywydd rhewllyd am 4.00 o'r gloch y bore. Er gwybodaeth ichi,

bu Mrs _____ farw bnawn Sadwrn diwethaf a gallaf ddweud bod y teulu'n ddig iawn efo'r ffordd y cafodd hi ei thrin.

Ac fe'ch cyfeiriaf chi hefyd at dudalen flaen y *Caernarfon and Denbigh Herald* (Chwefror 14eg) lle ceir gwraig o'r enw _____ yn talu teyrnged i'r gofal a gafodd ei thad o Ddolwyddelan, yn ystod ei ddyddiau olaf yn Ysbyty Coffa Ffestiniog, o'i gymharu â'r modd y cafodd ei drin yn Ysbyty Gwynedd, rai dyddiau ynghynt. Bu farw o gancr yn yr Ysbyty Coffa fis yn ôl ond dyma dystiolaeth ei ferch o'r hyn a ddigwyddodd iddo yn Ysbyty Gwynedd – *'During the four nights he was there, he was moved four times – one of the moves happened at 3am. He had become severely visually impaired which completely disorientated him, which she says was worsened by having to move around so frequently ... The dressings on his legs had not been changed, or even looked at, until the discharge day.'* Fe anfonwyd Mr _____ adref trwy eira trwm, mewn car ambiwlans, a gorfod mynd trwy Lanbedrog a Phyllheli a Phorthmadog a Blaenau Ffestiniog i gyrraedd ei gartref yn Nolwyddelan. Taith o ddwy awr! A dyma ymateb y Bwrdd Iechyd i gŵyn Ms _____ yn dilyn marwolaeth ei thad - *'A spokeswoman for the Betsi Cadwaladr Unversity Health Board said "We would like to express our condolences to Mrs _____ and her family at this very sad time. Unfortunately, due to patient confidentiality, we are unable to comment on individual cases".'* Bobol bach! Ac mae eglurhâd parod fel'na yn esgusodi'r cyfan, mae'n debyg? Ond fe ddaw amser pan na fydd gan y Bwrdd Iechyd ddim dewis ond ymateb yn llawn gerbron llys barn i nifer o enghreifftiau o gamweinyddu.

Rwy'n dwyn y pethau hyn i'ch sylw chi am y gwn i, o brofiad chwerw bellach, na allwn ddisgwyl oddi wrth swyddogion eraill y Bwrdd Iechyd ddim byd mwy nag addewid gwag i edrych i mewn i'r mater. Sut bynnag, rwy'n diweddu gyda'r dyfyniad yma o'ch eiddo chi a'r Prif Weithredwr, eto o'ch llyfryn *'Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid' – 'Meddylwch sut gallai gofal iechyd fod yn y 21 ganrif i chi, eich teulu, eich rhieni ac eich plant.'* Gyda phob parch, yng nghyd-destun yr achosion uchod, a sawl enghraifft arall y gallwn gyfeirio ati, mae eich geiriau yn swnio'n fwy o fygythiad nag o addewid! Pa ryfedd, felly, bod Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog wedi gofyn am farn gyfreithiol ar yr holl broses ac y byddwn yn galw hefyd, yn fuan iawn, am arolwg barnwrol o'r modd y mae BIPBC wedi gwthio'u cynlluniau ymlaen yn wyneb pob gwrthwynebiad, pob gwrth-ddadl a phob tystiolaeth. Roeddem wedi gobeithio y gallem ddwyn perswâd ar y Bwrdd i droi'r Ysbyty Coffa yn un o'i ysbytai canolbwynt ar gyfer cefn gwlad gogledd Meirion a de Conwy ond chafodd ein dadleuon a'n tystiolaeth ddim byd ond eu hanwybyddu'n llwyr gennych, ac mae agwedd o'r fath yn mynd yn gwbwl groes i bob trefn ddemocrataidd.

Yr eiddoch yn gywir,

Geraint V. Jones (Cadeirydd)

DIM ATEB

Detholiad o'r ohebiaeth efo Dr Peter Higson (Cadeirydd BIPBC ac olynydd Merfyn Jones)

03.05.14

Annwyl Dr Higson,

Wna i ddim gwadu nad yw eich llythyr diweddaraf wedi ein siomi ni'n fawr iawn, yma yn Stiniog. Er gwaetha'n gobeithion, mae'n ymddangos nad ydych yn barod i roi ystyriaeth i ddim un o'n dadleuon dros gael ein hysbyty yn ôl ac am y rheswm hwnnw, dydw i'n gweld dim pwrpas mewn herio rhai o'ch dadleuon chwithau, er y gallwn i wneud hynny'n hawdd iawn. Yn hytrach, fe ofynnaf ichi roi ystyriaeth deg i'r ychydig ffeithiau canlynol –

Fe wnaethom y cyhuddiad fwy nag unwaith yn y gorffennol fod BIPBC yn ffafrio ardaloedd eraill ar draul yr ardal hon (*'discrimination'* yw'r gair a ddefnyddiwyd gennym). Mae'r Bwrdd wedi gwadu hynny droeon ond mae'r cyhuddiad yn fwy gwir heddiw nag erioed. Er enghraifft, buom yn dadlau ers blynyddoedd mai arbed arian ac nid gwella'r gwasanaeth fu prif nod y Bwrdd lechyd yn yr ardal hon o'r cychwyn un ond fe gafodd hynny ei wadu dro ar ôl tro. Dim ond teg, felly, yw imi dynnu sylw eto at rywfaint o'r twyll hwnnw trwy eich cyfeirio at dri dyfyniad yn unig allan o'r *'Progress Report to Service Planning Committee'* a ymddangosodd fis Ionawr eleni (yn rhyfedd iawn yn syth ar ôl i'r Bwrdd Prosiect bleidleisio o blaid y cynlluniau!) –

- (i) *'The Building will house primary care Services, and an increased range of health and social care Services.'* Mae'r ail gymal yn gelwydd, a hawdd iawn fydd profi hynny!
- (ii) *'Services will be closer to home, preventing the need to travel'* – Celwydd eto, o leiaf cyn belled ag y mae'r ardal hon yn y cwestiwn.

Ond y ffaith fwyaf dadlennol yn yr Adroddiad yw hon –

- (iii) *'Developing a new Centre on the FfMH site will mean that the old Health Centre Building [h.y. yr un sydd mewn defnydd ar hyn o bryd!] will no longer be required, although the X-ray extension of the Health Centre site is likely to be*

needed for a car park). This estate rationalisation will generate savings in terms of running costs and together with improved efficiency costs of the redeveloped FfMH site, should mean that the associated benefits will be demonstrated in the next 2 – 4 years.'

[Gyda llaw, nid 'extension' o'r Ganolfan Iechyd mo'r adeilad pelydr-X o gwbl oherwydd roedd hwnnw ar ei draed flynyddoedd lawer cyn bod y Ganolfan Iechyd, ac mae'n llawer gwell adeilad hefyd, o ran hynny, fel y gwelsoch drosoch eich hun.]

Ond does dim 'discrimination' yn ein herbyn ni, meddir. Na dim ffafriaeth chwaith i eraill. Sut felly mae dehongli'r hyn sydd ar y gweill yn ardal Fflint ar hyn o bryd? Ydi'r Bwrdd Iechyd am wadu'r adroddiadau yn y wasg yn ddiweddar bod Fflint am gael eu hysbyty yn ôl (a phob lwc iddynt, wrth gwrs), yn ogystal â mwy o wasanaethau nag oedd ganddynt yn wreiddiol, a hynny oherwydd bod eich Is-gadeirydd chi yn digwydd bod yn wraig i'r Aelod Seneddol Llafur sydd â'i sedd yn Westminster o dan fygythiad? Os nad oes 'ffafriaeth' yn fan'na, yna dydw i ddim yn deall ystyr y gair.

Mae'n ddrwg gen i swnio'n chwerw, Dr Higson, ond ar ôl yr holl flynyddoedd o ymgyrchu, mae gan bobol yr ardal hon le i deimlo'n chwerw iawn, ac nid yw'r penodiad diweddaraf o Brif Weithredwr newydd yn gwneud dim o gwbl i godi'n gobeithion, o gofio'r enw a wnaeth hwnnw iddo'i hun yn ei swydd flaenorol.

Un pwynt bach ond pwysig i gloi. Mae eich llythyr yn awgrymu eich bod yn fwy na bodlon efo'r gwasanaeth a gynigir yn Ysbyty Alltwen. A gaf awgrymu'n garedig y byddai holi rhai cleifion a'u teuluoedd (hyd yn oed o ardal Porthmadog ei hun!) yn tanlinellu pa mor effeithiol yw'r lle hwnnw mewn gwirionedd.

Maddeuwch eto fy chwerwder a'm rhwystredigaeth.

Yn ddiffuant iawn,

Geraint.

.....

07.07.14

Annwyl Peter,

Diolch eto am eich llythyr ond doedd yn gwneud dim, mae gen i ofn, i adfer fy ffydd yn y Bwrdd Iechyd. Fe welwyd cryn newid ym mhersonnel BIPBC yn ystod y flwyddyn a aeth heibio, a hynny o

dan dipyn o gwmwl i sawl un, ond hyd y gwelaf i nid yw'r arweinyddiaeth newydd wedi newid yr un iot ar gynlluniau'r cyn swyddogion hynny a does dim rhaid chwilio'n bell am y rheswm. Mae'r arbediad o dri chwarter miliwn a mwy, o ganlyniad i gau ein hysbyty coffa, yn egluro'r cyfan.

Rydych yn credu y dylai'r cylch hwn fod yn dra diolchgar am yr holl wasanaethau newydd fydd ar gael inni ond gyda phob parch, Peter, mae eich honiad yn gamarweiniol ac yn anghywir, fel sy'n amlwg yn yr atodiad 'Meddygon y Blaenau'. Ynddo, cewch weld llythyr oddi wrth ein Practis Lleol yn 2012 at Mr Geoff Lang yn herio rhai o gasgliadau Dr Ed Roberts yn ei adroddiad i Edwina Hart. Ynddo mae'r meddygon yn rhestru'r gwasanaethau oedd ar gael yma ar y pryd. (Onibai i'ch rhagflaenydd ei rhoi yn y bin, yna fe ddylai'r ddogfen 'Ymateb Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Blaenau Ffestiniog i adroddiad Dr Ed Roberts' fod yn eich ffeil yn rhywle. Ond dichon mai i'r bin y cafodd hi fynd gan na fu i Mr Lang nac unrhyw aelod arall o'r Bwrdd drafferthu i ymateb i sylwadau'r meddygon nac i'r Pwyllgor Amddiffyn chwaith, mwya'r cywilydd iddyn nhw. Ond dyna fo, mae'n haws cau llygad i'r gwir pan fo hwnnw'n mynd yn groes i gynlluniau rhywun!) Ond, o edrych o'r newydd eto rŵan ar restr y meddygon, ydach chi wir yn disgwyl i bobol y cylch hwn dderbyn eich dadl y byddan nhw ar eu hennill o dan y drefn newydd?

Rwyf hefyd, yn unol a'ch cais, yn atodi copi o'r llythyr a anfonwyd at Dr Bill Whitehead fis Hydref diwethaf (*'gryn amser yn ôl'* yn eich geiriau chi ond os yw'n cymryd 8 mis a mwy i ateb neu anwybyddu llythyrau yna fe all fod pwrpas sinigaidd i'r oediad hwnnw!) Fodd bynnag, er ichi geisio cyfiawnhau penodiad Dr Whitehead, rwy'n sylwi eich bod wedi osgoi yr UN cwestiwn allweddol a ofynnais, sef a ydych yn credu ei fod yn FOESGOL gywir i feddyg mewn un practis arwain trafodaethau tuag at dorri dros dri chwarter miliwn o bunnoedd oddi ar wasanaethau iechyd mewn ardal arall gyfagos? Rwyf wedi codi'r cwestiwn hwn gydag eraill fwy nag unwaith cyn hyn ac yn dal i ddisgwyl ymateb onest iddo. Mae hwn yn fater o egwyddor bwysig o dan unrhyw drefn ddemocrataidd a dichon mai'r unig ffordd i fynd at wraidd y cwestiwn yn y diwedd fydd ei roi yn nwylo'r cyfryngau Seisnig.

Fe ddywedwch hefyd fod Bwrdd y Prosiect *'wedi cytuno ar y cadeirydd'*. Ydi cofnodion y bwrdd hwnnw ddim yn dangos bod un aelod o leiaf, sef y Cynghorydd Linda Wyn Jones, wedi cwestiynu'r penodiad? Hi, wedi'r cyfan, oedd yn cadeirio'r *Implementation Committee*, sef rhagflaenydd y Bwrdd Prosiect, ac oni ofynnodd hi am eglurhad nid yn unig ar pam y cafodd y pwyllgor hwnnw ei ddileu heb unrhyw ragrybudd nac eglurhad ond hefyd pam bod enw Dr Whitehead wedi cael ei awgrymu mor sydyn i gadeirio'r Bwrdd Prosiect? Peidiwch a deud wrtha i nad oedd dylanwad y Bwrdd Iechyd yn drwm ar y penderfyniad hwnnw'n ogystal.

Siom wirioneddol arall oedd darllen eich ymdrech i fychanu ein deiseb ddiweddaraf. Fe wnaethoch yr un peth hefyd yn eich gohebiaeth ddiwethaf ataf, parthed canlyniad ein holiadur. Yr awgrym bryd hynny oedd bod y cyhoedd wedi pleidleisio mewn anwybodaeth a'n bod ni wedi bod ar fai i beidio egluro iddynt holl oblygiadau'ch cynlluniau chi, fel Bwrdd, ar gyfer adeilad yr Ysbyty. Ond nid ein cyfrifoldeb ni oedd gneud peth felly, does bosib? Do, fe geisiodd Bwrdd y Prosiect drefnu cyfle yn y dref i amlinellu eu cynlluniau ond prin lond dwrn a fanteisiodd ar y cyfle hwnnw, yn rhannol oherwydd y tywydd gwlyb a stormus mae'n debyg. Ond a aethant ati i drefnu ail gyfle ar ôl i'r tywydd wella? Naddo! Felly peidiwch â thafu'r cyfrifoldeb dros hyfforddi'r cyhoedd arnom ni. Yr awgrym yn eich llythyr yw fod pob deiseb a lanwyd gan drigolion y cylch hwn dros y blynnyddoedd wedi bod yn gwbl ddi-rym. ***'Mae'n bwysig deall y ffeithiau sy'n cael eu cyflwyno i'r rhai y gofynnir iddynt lofnodi deisebau mewn perthynas â'r datblygiad ym Mlaenau Ffestiniog,'*** meddech chi. A dyna esgus BIPBC dros anwybyddu'n deisebau ni, mae'n debyg, sef honni nad yw'r cyhoedd yn ddigon cyfarwydd â'r cefndir i allu pleidleisio'n synhwyrol? Mae'r awgrym yn sarhâd ar ddeallusrwydd pobol yr ardal ac yn deud llawer iawn am y ffordd mae Biwrocratiaeth yn gweithio!

Mewn paragraff arall fe geiswch wneud achos dros wneud eithriad o Ysbyty Tywyn. Gwan iawn yw'r ddadl honno hefyd, mae gen i ofn. Fe soniwch am yr offer newydd yno'n cael ei ariannu *'trwy garedigrwydd Pwyllgor Apeliadau Ysbyty Tywyn'*. Digon teg, ond pan gynigiodd y Pwyllgor Amddiffyn, ar y cyd efo Chyfeillion yr Ysbyty, yn 2008 gyfrannu hanner y gôst (sef £150,000) tuag at godi estyniad ar gyfer ward newydd i'r dynion, ni chawsom hyd yn oed y cwrteisi o ymateb oddi wrth y Bwrdd, dim ond gair byr fisoedd yn ddiweddarach yn gwrthod y syniad heb unrhyw fath o resymeg. Fe ddylai'r cynlluniau pensaernïol a'r holl fanylion a gyflwynwyd gennym ni bryd hynny fod hefyd yn eich ffeil, Peter. Ond pam bod haelioni yn Nhywyn yn cael ei gydnabod tra bod haelioni mwy yn yr ardal hon yn cael ei anwybyddu? Ydych chi'n dal i ddeud na yw'r Bwrdd lechyd yn dangos ffafriaeth rhwng un ardal ac un arall?

A thra ar y pwynt hwnnw, ga' i ailadrodd cais a wnes yn fy llythyr diwethaf atoch, sef hwn –

'Os na ddangoswyd ffafriaeth i un ardal mwy naq arall, ga i ofyn sut yr aeth BIPBC ati i bwysio a mesur rhwng gwahanol ardaloedd ynq naqledd orllewin Cymru. Roedd rheidrwydd ar y Bwrdd i gynhyrchu dogfen yn cloriannu'r sefyllfa, nid yn unig yma yn Stiniog ond hefyd yn nalgylchoedd Tywyn, Dolgellau, Alltwen, Pwllheli a Chaernarfon. Carwn wneud cais am gopi o'r ddogfen honno, Peter, er mwyn gweld beth yn union oedd y dadleuon dros roi gwell gwasanaeth i drefi llai poblog ond mwy Seisnig y glannau.'

Cyn gorffen, rwyf am ddyfynnu paragraff olaf fy erthygl i'n papur bro yn Chwefror eleni, bum mis a mwy yn ôl -

Nid yw'n gyfrinach i neb bellach bod Dr Tom Parry a Dr Dawn Jones o dan bwysau gwaith aruthrol ers yr ad-drefnu. Beth pe bai un ohonynt – neu'r ddau hyd yn oed! – yn penderfynu codi pac ac ymuno â phractis arall er mwyn cael ysgafnach byd? (Wedi'r cyfan, mae'r Cyngorydd ei hun wedi awgrymu y byddai unrhyw bractis arall yng ngogledd-orllewin Cymru yn eu croesawu nhw â breichiau agored.) Be wedyn i ni yma? Ydi aelodau'r Bwrdd Prosiect wedi ystyried y posibilrwydd hwnnw, os gwn i? Y posibilrwydd o gael ysbyty nid yn unig heb wlâu ond heb feddygon yn ogystal? Ac ydi'r Cyngor Tref wedi ystyried posibilrwydd arall, sef yr embaras i bobol yr ardal o weld adeilad £4m yn troi'n eliffant gwyn o flaen ein llygaid?

A gaf awgrymu'n garedig bod goblygiadau 'scenario' o'r fath yn rhywbeth i'r Bwrdd Iechyd, hefyd, gnoi cil o ddifrif arno, a hynny'n fuan.

Yn ddiffuant iawn,

Geraint.

25.09.2014

Annwyl Peter,

Fyddwch chi ddim yn croesawu llythyr arall oddi wrthyf, rwy'n gwybod. Rwy'n sylweddoli cymaint o bwysau gwaith sydd arnoch y dyddiau hyn ond rwy'n gobeithio eich bod chwithau hefyd yn sylweddoli'r pryderon cynyddol sydd yn yr ardal hon parthed dirywiad amlwg y gwasanaeth iechyd yn y cylch. Rwy'n gwybod eich bod wedi ceisio cyfiawnhau camgymeriadau BIPBC yn y gorffennol ond mae'r sefyllfa wedi bod yn gwaethygu'n gynyddol ers penderfyniad y Bwrdd Iechyd i gau ein hysbyty coffa yn Ionawr 2012 a'r brys anarferol i wneud hynny wedyn cyn diwedd Mawrth trwy symud y gwllâu, tynnu holl offer y gegin allan a.y.y.b. Mae'n gwbl amlwg i unrhyw un ohonom mai holl bwrpas y brys oedd i roi taw buan ar y protestiadau lleol.

Rydym yn sylweddoli nad oeddech chi yn eich swydd pan gymerwyd y camau byrbwyll rheini a bod nifer o swyddogion wedi gorfod gadael oherwydd y trafferthion cynyddol a ddaeth i fod, ond mae ambell swyddog yn dal efo chi o hyd, a dichon mai nhw ac nid chi ddylai ateb ambell gwestiwn. Hwn, er enghraifft – Onid oedd RHEIDRWYDD (cyfreithiol, o bosib?) ar y Bwrdd Iechyd i sefydlu

gwasanaethau hanfodol megis 'Gofal yn y Cartref' **CYN** cau'r Ysbyty? Ond oherwydd y rhuthr gwyllt, ddigwyddodd hynny ddim ac, o ganlyniad, doedd dim gobaith i'r drefn lwyddo, ac erbyn heddiw mae morál y nyrsys a'r gofalmwyr - heb sôn am un y meddygon! - wedi diflannu'n llwyr. Roedd y ddadl yn eich llythyr dyddiedig Mai 29 yn gamarweiniol a deud y lleiaf, lle roeddech yn cyfeirio at **'Gofal Lefel Uwch yn y Cartref ym Meirionnydd'**. Ond cynllun ar gyfer y sir gyfan oedd hwnnw, wedi'i fwriadu ar gyfer ardaloedd megis Dolgellau a Bermo a Thywyn lawn cymaint ag ardal Stiniog.

Yn un o'm llythyrau diwethaf atoch roeddwn yn dyfynnu rhywbeth a gafodd ei ddarogan gennym **saith mis a mwy yn ôl** yn ein papur lleol, sef y peryg o golli'r ddau feddyg sy'n weddill yma. Erbyn heddiw, gwyddom y bydd yr ofn hwnnw'n cael ei wireddu o fewn yr ychydig fisoedd nesaf! Be wedyn? Does dim gwadu mai blerwch BIPBC sydd wedi creu'r sefyllfa yma, a hynny er gwaethaf pob dadl a phrotest gan bobl yr ardal. A rŵan mae'r Bwrdd yn ceisio cuddio tu ôl i'r esgus bod ardaloedd eraill ar draws gogledd Cymru hefyd yn cael trafferth denu meddygon!

Gwyddom hefyd fod nifer o'n nyrsys ni yn y gymuned yn bwriadu ymddeol gynted â phosib oherwydd eu bod wedi cael eu syrffedu a'u dadrithio gan eu hamodau gwaith. Ystyriwch eto y cynlluniau gwych (ar bapur, o leia!) oedd yn cael eu haddo inni yn ystod y cyfnod 'ymgynghorol' - **'Meddyliwch sut gallai gofal fod yn y 21 ganrif i chi, eich teulu ac eich plant.'** Eich rhagflaenydd a'r cyn brif weithredwr oedd piau'r geiriau yna (gw. Cyflwyniad i **'Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid'**). Roeddem yn wamal o'r addewid ar y pryd ond ddaru ni na neb arall ddim dychmygu y byddai'r Bwrdd Iechyd yn caniatáu i bethau ddirywio mor gyflym â hyn. **'Os bydd ein cynlluniau'n llwyddo bydd Blaenau Ffestiniog yn dangos y ffordd ymlaen i weddill Cymru.'** Geiriau Dr Whitehead, llynedd! **'Os'**, sylwch, nid **'Pan'**! Rhaid bod amheuan yn ei feddwl yntau hefyd, felly. Ond gwthio'r cynlluniau ymlaen wnaeth o, serch hynny. Agwedd gwbwl anghyfrifol ddywedwn i.

Yn fy llythyr diwethaf atoch, bum mis yn ôl bellach, fe ofynnais gwestiynau ynglŷn â'r priodoldeb o benodi rhywun fel fo yn gadeirydd y Bwrdd Prosiect. Fe ofynnais yr un peth i'ch rhagflaenydd ac i'r cyn-Brif Weithredwr ac mae'r ffaith fy mod yn dal i ddisgwyl atebion yn awgrymu bod gan y Bwrdd rywbeth i'w guddio. Ga' i awgrymu, ac nid heb reswm, mai Mr Geoff Lang ddylai ateb y cwestiynau hyn?

Yn yr un llythyr, fe wnes y cais canlynol hefyd - **'Roedd rheidrwydd ar y Bwrdd i gynhyrchu dogfen yn cloriannu'r sefyllfa nid yn unig yma yn Stiniog ond hefyd yn nalgylchoedd Tywyn, Dolgellau, Alltwen, Pwllheli a Chaernarfon. Carwn wneud cais am gopi o'r ddogfen honno, Peter, er mwyn gweld beth yn union oedd y dadleuon dros roi gwell gwasanaeth i drefi llai poblog ond mwy Seisnig y glannau.'** Ond ddaeth y wybodaeth honno, chwaith, ddim i law.

Bythefnos yn ôl manteisiais ar gyfle i ymweld ag Ysbyty Coffa Tywyn, yn rhannol i dynnu llun y paneli coffa sydd yno, gan fod taid imi ymysg y rhai o'r ardal honno a laddwyd yn y Rhyfel Mawr. Coeliwch fi, roeddwn yn genfigennus o'r gwaith adeiladu oedd yn mynd ymlaen yno ac yn arbennig o weld y wên hapus ar wyneb un o'r nyrsys wrth iddi egluro imi'r datblygiadau cyffrous oedd ar y gweill. Ydach chi'n rhyfeddu, Peter, bod pobol ardal Stiniog yn dal i ddisgwyl i'r Bwrdd Iechyd egluro pam y ffafriaeth amlwg tuag at un ardal, a hynny ar draul ardal arall o fewn yr un sir?

O'u hail ofyn, siawns y caiff fy nghwestiynau sylw rhywun neu'i gilydd yn y Bwrdd Iechyd .

Yn ddiffuant,

Geraint (ar ran Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog

DIM ATEB I'R UCHOD

12.11.2014

Annwyl Peter,

Rwy'n siomedig iawn nad ydych wedi ymateb i fy ymholiadau ynglŷn â phriodoldeb penodi Dr Bill Whitehead yn gadeirydd y Bwrdd Prosiect yma yn Stiniog (gw. fy llythyrau e-bost atoch dyddiedig 25 Mehefin a 25 Medi eleni). Rwy'n derbyn nad oedd â wneloch chi ddim byd â'r penderfyniad hwnnw, wrth gwrs, ond mae eich tawelwch ar y mater yn siarad cyfrolau.

Rwyf yr un mor siomedig na ddaeth ymateb chwaith i'r cais canlynol gennyf (hwnnw hefyd wedi ei gyflwyno ddwywaith, yn yr un llythyrau e-bost ag a grybwyllir uchod) – ***'Roedd rheidrwydd ar y Bwrdd i gynhyrchu dogfen yn cloriannu'r sefyllfa nid yn unig yma yn Stiniog ond hefyd yn nalgylchoedd Tywyn, Dolgellau, Alltwen, Pwllheli a Chaernarfon. Carwn wneud cais am gopi o'r ddogfen honno, Peter, er mwyn gweld beth yn union oedd y dadleuon dros roi gwell gwasanaeth i drefi llai poblog ond mwy Seisnig y glannau.'*** Pam tybed bod BIPBC mor gyndyn o ddatgelu cynnwys y ddogfen hon? Ai oherwydd bod ffafriaeth amlwg i'w gweld ynddi? Rwy'n fawr obeithio na fydd raid cyflwyno cais o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth am gael ei gweld.

Ac yn olaf, caniatewch imi gyfeirio at lythyr a dderbyniodd gŵr o'r Blaenau oddi wrth Mr Geoff Lang ychydig ddyddiau'n ôl. Mae rhai o'r pethau a gaiff eu dweud yn y llythyr hwnnw yn anhygoel a dweud y lleiaf! Ystyriwch y brawddegau a danlinellwyd gennyf yn ei atebiad:-

*'Hoffwn eich sicrhau nad oes argyfwng iechyd ym Mlaenau Ffestiniog. Bwriad y llythyr a dderbynioch yn eich diweddar ar gynlluniau'r Bwrdd Iechyd oedd tawelu eich meddwl na fydd y practis yn cau, a bod y Bwrdd Iechyd yn gweithio i **sicrhau bod Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol yn parhau i gael eu darparu mewn modd diogel a chynaliadwy i drigolion yr ardal.** Mae Meddygon y Blaenau wedi dweud y byddant yn rhoi'r gorau i'w contract ddiwedd mis Ionawr ond **nid yw eu hymddiswyddiad hwy na cholli'r ddau Feddyg Teulu blaenorol oedd yn gweithio yn y Practis yn gysylltiedig â chau'r gwelyau yn yr Ysbyty Coffa.** Mae'r Bwrdd Iechyd yn gweithio'n galed i ddatblygu'r cynlluniau ar gyfer y Ganolfan Gofal Cychwynnol newydd a fydd yn **cynnig nifer o wasanaethau ychwanegol i drigolion yr ardal yn eu cymuned eu hunain, ac yr wyf yn siŵr y byddwch yn eu croesawu.'***

- (i) Dim **argyfwng iechyd**. Bobol bach! Os nad yw Mr Lang, o bawb, sy'n dal swydd mor allweddol o fewn BIPBC (*Executive Director of Primary, Community and Mental Health*) yn sylweddoli cyflwr pethau yn yr ardal yma, yna Duw â'n gwaredo ni!

Pryd, os gwn i, fuodd o yn yr ardal yma ddiwethaf? Ddim ers y sesiynau ymgynghorol ym Medi 2012, o bosib? Ers hynny, wrth gwrs, fe gauwyd yr Ysbyty, fe gollwyd gwasanaeth mân anafiadau, fe ddiflannodd ein huned belydr-X, fe gauwyd meddygfa Llan Ffestiniog a chwtogwyd yn ddifrifol ar oriau meddygfa Dolwyddelan, caed clywed am fwriad ein dau feddyg i adael y Practis a bwriad cymaint â phedair allan o bump o'n nyrsys cymunedol i ymddeol neu ymddiswyddo. Ychwanegwch at hynny y prinder difrifol o ofalwyr yn y gymuned ... a.y.y.b. Ac mae Mr Lang, y gŵr sy'n gyfrifol am y gwasanaethau hyn, yn gallu deud nad oes argyfwng? O'i weld yn traethu gyda'r fath awdurdod, rhaid gofyn neu ddychmygu o ble yn union y mae'n derbyn ei wybodaeth, os nad yn uniongyrchol, efallai, oddi wrth gadeirydd y Bwrdd Prosiect!

Diddorol fyddai cael clywed ei ymateb i ambell sylw yn adroddiad diweddar yr Athro Marcus Longley (a derbyn, wrth gwrs, ei fod wedi ei ddarllen).

- (ii) Gwasanaethau Meddygol yn cael **eu darparu mewn modd diogel a chynaliadwy i drigolion yr ardal**. Gyda phob parch, dydi'r dyn ddim yn byw ar yr un blaned â ni, yma! Er enghraifft, gafodd o glywed, tybed, am y ddamwain yn ddiweddar i wraig fethiedig pan y bu'n rhaid galw'r gwasanaeth tân i lifio darn o 'hoist' oedd wedi mynd i mewn i gnawd ei hysgwydd hi?

- (iii) Mae hefyd yn gwadu nad oedd a wnelo cau'r Ysbyty Coffa ddim oll â cholli meddygon o'r ardal. Oni chafodd y peryg hwnnw ei ddatgelu iddo fo'n bersonol, yn ogystal ag i eraill o gynrychiolwyr y Bwrdd Iechyd, mor bell â dwy flynedd a chwarter yn ôl, yn ystod un o'r sesiynau ymgynghorol (honedig)? Ac fe wyddoch chwithau, Peter, fod y Pwyllgor Amddiffyn hefyd wedi darogan, mor bell yn ôl â Chwefror eleni yn ein papur bro, y bydden ni'n colli'n meddygon o ganlyniad i gau'r Ysbyty Coffa. (gw. trydydd paragraff fy llythyr diwethaf atoch 25/09/2014). Os oedd y peth mor boenus o amlwg i ni yma, yna oni ddylai Mr Lang, o bawb, yn rhinwedd ei swydd, fod wedi sylweddoli'r perygl? Sôn am gladdu pen mewn tywod!

Caed hefyd addewid ar goedd gan Mr Lang, yn ystod y sesiynau ymgynghorol hynny ddwy flynedd yn ôl, y byddai holl gŵynion a phryderon y rhai oedd yn bresennol yn cael eu cofnodi ac yna eu hystyried gan aelodau'r Bwrdd. Ond ni chlywyd dim mwy am y peth, er imi geisio atebion yn ddiweddarach. Ac ni welwyd newid yr un iot ar gynlluniau'r Bwrdd! Rhaid casglu, felly, mai geiriau gwag – celwydd hyd yn oed! – oedd yr addewid a gafwyd ganddo y diwrnod hwnnw hefyd.

- (iv) **'... cynnig nifer o wasanaethau ychwanegol i drigolion yr ardal yn eu cymuned ... ac yr wyf yn siŵr y byddwch yn eu croesawu.'** Beth am i Mr Lang ddod yma i ddangos inni ymhle'n union y mae'r gwasanaethau hynny yn cuddio? A thra ei fod o yma, beth am iddo hefyd geisio egluro i ambell deulu yn yr ardal mai ond teg yw disgwyl iddyn nhw deithio i lawr i Ysbyty Alltwen bob dydd, neu hyd yn oed cyn belled â Bryn Beryl, os ydynt am fod o gysur i'w hanwyliaid sy'n gleifion yn y llefydd hynny.

Wythnos yn ôl roedd cymaint ag un-ar-ddeg o gleifion, o dre'r Blaenau yn unig, yn llenwi gwllâu yn Ysbyty Gwynedd. Bu rhai ohonynt, oedd ar wella, yn aros dyddiau lawer nes bod lle ar eu cyfer yn Alltwen, neu Bryn Beryl hyd yn oed, ac roedd peth felly'n creu problemau yn YG ei hun, wrth gwrs. O'r hyn a glywaf, mae'r un math o sefyllfa yn bodoli yno heddiw hefyd.

Pe bai Ysbyty Coffa Ffestiniog yn dal ar agor, yna fyddai'r broblem honno ddim wedi codi'i phen, a fyddai dim rhaid i deuluoedd deithio 70 milltir ôl a blaen bob dydd i ymweld â'u hanwyliaid. Ond nid yw'n ymddangos bod gan Mr Lang, na BIPBC o ran hynny, lawer o gydymdeimlad efo'r ddadl honno chwaith.

Rydych wedi gwadu fwy nag unwaith bod BIPBC yn dangos ffafriaeth i rai ardaloedd ar draul yr ardal hon. Fe'ch cyfeiriaf felly at atodiad *Appendix 11* allan o adroddiad yr Athro Marcus Longley lle gwelir y rhestrau, a gyflwynwyd iddo gan BIPBC ei hun, o'r gwasanaethau sydd ar gael heddiw ym Meirionnydd. Yn reit siŵr, does gan bobol Dolgellau na Thywyn le i gwyno! Ond fe benderfynodd y Bwrdd gau Ysbyty Coffa Ffestiniog yn ôl ym mis Ionawr ac erbyn heddiw, ddeng mis yn ddiweddarach, y cwblwyl a gynigir inni yw hyn – *'The precise pattern of services in this hospital is currently being reviewed'*. Gyda phob parch, Peter, mae'r geiriau yn gneud ffârs llwyr o'r hyn a ddywed Mr Lang yn ei lythyr, heb sôn am holl addewidion y Bwrdd yn y gorffennol.

Yfory, bydd Cyngor Tref Ffestiniog yn ystyried cynnal refferendwm, tebyg i un Fflint, er mwyn mesur dyheadau pobol Blaenau a Llan Ffestiniog ynglŷn â dyfodol adeilad yr Ysbyty Coffa. Mae cyngor cymunedol Dolwyddelan eisoes wedi penderfynu o blaid cynnal pleidlais o'r fath, a does gen i fawr o amheuaeth nad dyna fydd y penderfyniad yma, yn Stiniog, hefyd. Dichon y byddwch yn dadlau eto, fel ag a wnaethoch gyda'n holiadur a'n deiseb yn ddiweddar, fod pobol yn pleidleisio mewn anwybodaeth. Os felly, yna oni ddylai'r Bwrdd drefnu cyfarfod cyhoeddus mewn da bryd, yma yn y Blaenau, er mwyn addysgu'r cyhoedd?

Yn gywir, a'r un mor bryderus ag erioed,

Geraint.

.....

Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog

Annwyl Peter,

Derbyniais eich ateb i'm llythyr dyddiedig **12.11.2014** ac rwy'n cydnabod y ffaith eich bod wedi mynd i gryn drafferth i'w lunio ac yn diolch ichi am hynny. Serch hynny, nid yw'ch dadleuon yn cynnig ateb boddhaol o gwbl i'n pryderon ni ond mi fyddwch wedi amau hynny eisoes, rwy'n tybio.

Rwy'n sylwi eich bod eto'n osgoi ateb y cwestiwn ynglŷn â Dr Whitehead – ***Pa mor foesebol oedd ei osod yn gadeirydd ar y Bwrdd Prosiect a pha mor foesebol oedd iddo yntau dderbyn?*** – Fe ddywedwch mai gwneud ei waith yr oedd *'yn unol â gofynion ei rôl fel Arweinydd Ardal Leol a Chyfarwyddwr Clinigol'* ond nid yw hynny'n newid y ffaith ei fod wedi cael ei osod mewn sefyllfa fanteisiol iawn o safbwynt ei bractis ei hun, a'i ysbyty ei hun yn Nolgellau. A dyna pam rwy'n holi ynglŷn â pha mor foesebol yw peth felly. Yn ystod un o'r sesiynau ymgynghorol ym Medi 2012, efo Mr Lang a hanner dwsin o 'arbenigwyr' eraill BIPBC yn wynebu'r gynulleidfa, fe gododd Dr Tom Parry

ar ei draed i fynegi pryderon ynglŷn â dyfodol y Practis, pe bai cynlluniau'r Bwrdd yn cael eu mabwysiadu a'r Ysbyty Coffa yn cau. Bu'n siarad gydag angerdd am rai munudau ac yn amlinellu'r union fath o sefyllfa sydd wedi codi yma erbyn heddiw. A be oedd ymateb Mr Lang ar y pryd? *'I think I'll ask Dr Whitehead, who's sitting next to you, to answer that!'* Hynny yw, gofyn i feddyg teulu arall yn y gynulleidfa, oedd yn gwbl ddieithr i bawb o'i gwmpas ar y pryd, i ateb ar ran y Bwrdd lechyd! Roedd y peth yn gywilyddus, ac yn sarhâd nid yn unig ar feddyg profiadol fel Tom Parry ond ar y Practis yn ogystal, a bu'n rhaid imi gael dweud hynny ar goedd cyn diwedd y cyfarfod. A be oedd ymateb Mr Lang? Anwybyddu'r sylw gyda gwên wan, fel pe bai barn neb arall yn cyfrif dim! Nodweddiadol, mae'n ddrwg gen i ddweud Peter, o agwedd drahaus BIPBC o'r cychwyn!

Yn ddiweddar cafodd dirprwyaeth ohonom wahoddiad i ymddangos gerbron Cyngor Iechyd Cymunedol Gwynedd (CIC). Cynhaliwyd y drafodaeth yn gyfangwbl trwy gyfrwng y Gymraeg a doedd dim amheuaeth ynglŷn â chydymdeimlad a chefnogaeth yr aelodau oedd yno i'n hachos. Mae agwedd aelodau'r Bwrdd Iechyd, ar y llaw arall, yn llawer mwy Seisnig a mwy gwrthnysig i'n pryderon ni fel Cymry Cymraeg ond does dim sy'n newydd mewn peth felly chwaith.

Fe ddywedwch hyn yn eich llythyr diweddaraf – *'Yn rhan o'r ymgynghoriad, cafodd y pryderon a godwch ynghylch cau gwasanaethau cyn bo dewisiadau eraill ar gael eu trafod yn fanwl yn ystod cyfarfodydd cyhoeddus. Bryd hynny, gwnaethom ddatgan yn eglur nad oedd gennym referniw ychwanegol ar gael i sefydlu gwasanaethau newydd ochr yn ochr â'r hen wasanaethau ac felly byddai angen cyfnod o drawsnewid tra bod cyfleusterau i gleifion mewnol yn cau cyn ail-hyfforddi a recriwtio staff i weithredu gwasanaethau cymunedol newydd.'* Gan nad oeddech chi yn eich swydd ar y pryd, yna efallai y carech chi ofyn i Mr Geoff Lang egluro pryd yn union y dywedwyd hynny ar goedd wrth bobol yr ardal hon? A gan bwy? Yn bwysicach fyth, gofynnwch iddo egluro pryd ac ymhle y dywedwyd, eto ar goedd, y byddai'n rhaid inni aros blynnyddoedd cyn i'r *gwasanaethau newydd* ein cyrraedd ni o gwbl. Mae dwy flynedd a chwarter wedi mynd heibio eisoes ers y cyfarfodydd ymgynghorol hynny ac yn y cyfamser mae gofal iechyd yn yr ardal hon wedi cymeryd cam anferth yn ôl! Rwy'n ddigon hen, Peter, i gofio beth oedd y sefyllfa yma yn 1945, ar ddiwedd y rhyfel byd, a gallaf ddweud yn gwbl onest fod pethau'n fwy anobeithiol heddiw nag oedden nhw bryd hynny hyd yn oed! A phwy ond BIPBC sydd i'w feio am hynny? Ond nid yw Mr Lang i'w weld yn poeni y naill ffordd na'r llall, wrth gwrs! A deud y gwir, dwi'n amau os ydi o wedi bod ar gyfyl Stiniog ers y diwrnod tyngedfennol hwnnw nac wedi colli eiliad o gwsg chwaith ynglŷn â'r llanast a grëwyd ganddo ef a'i debyg. Ac eto i gyd rydych yn dal i ddadlau, Peter, nad yw swyddogion y Bwrdd yn dangos **anffafiaeth ('discrimination')** tuag at yr ardal hon?

Yn eich ail baragraff, rydych yn cyfeirio at y trefniant i ddirprwyaeth ohonom gyfarfod 'â Chadeirydd y Bwrdd, y Prif Weithredwr a Chyfarwyddwr Gofal Cychwynnol'. Do, fe gaed cyfarfod ac, fel y dywedais wrthy ch eisoes, fe wnaed sioe ganddynt o wrando ar ein cwynion a'n pryderon ac o godi nodiadau lu. Ond dyna'i diwedd hi! Chlywsom ni ddim mwy wedyn am y peth, a gan na newidiwyd un dim ar gynlluniau'r Bwrdd yn sgîl y cyfarfod, yna rhaid casglu bod ein pryderon ni wedi cael eu sgubo unwaith eto o dan garped trwchus BIPBC. Mewn geiriau eraill, doedd y cyfarfod yn ddim byd mwy na thwyll, ac agwedd swyddogion y Bwrdd yn warth, ac rwy'n synnu eich bod yn defnyddio'r cyfarfod hwnnw fel enghraifft o barodrwydd y Bwrdd i wrando!

Fe ddywedwch hefyd yn eich llythyr **'fod y Bwrdd yn llwyr werthfawrogi nerth y teimlad yng nghymuned Blaenau ynghylch cau gwelyau yn yr ysbyty'**? Oni chawsom glywed eich rhagflaenydd, yn ogystal â'r Gweinidog Iechyd a'i ragflaenydd yntau, yn dweud yr un peth, hyd syrffed? Fe ddaeth yr enghraifft ddiweddaraf oddi wrth Mr Drakeford ei hun, wythnos union yn ôl! – **'I would like to reassure the Committee** [h.y. Pwyllgor Amddiffyn yr Ysbyty Coffa] **that I do understand how strongly people feel about their local health services, and I note the committee's concerns expressed in your letter.'** Gyda phob parch, Peter, mae gan yr ardal yma angen mwy na chydymdeimlad ffuantus.

Rwy'n sylweddoli bod gennych ddigon o broblemau eraill ar eich plât. Dyna pam **na** fyddaf yn disgwyl ichi ymateb i'r llythyr hwn gan mai dal i gefnogi penderfyniadau'r Bwrdd wnewch chi er gwaethaf pob dadl. **'Mae eich llais chi'n bwysig!'** Dyna ddywedodd eich rhagflaenydd yn ei gyflwyniad i'r llyfryn **'Mae Gofal Iechyd yng Ngogledd Cymru yn Newid'**. Do, bu gwrando ar lais ambell ardal, megis Tywyn er enghraifft, ond fe gafodd llais pobol yr ardal yma ei anwybyddu'n llwyr ac os yw Mr Lang a'i debyg am wadu'r cyhuddiad, yna fe'u heriaf i brofi'n wahanol.

Meddyliwch sut gallai gofal iechyd fod yn y 21 ganrif i chi, eich teulu, eich rhieni ac eich plant' meddai'ch rhagflaenydd! O edrych yn ôl heddiw, roedd y geiriau yn fwy o fygythiad nag o addewid ac, i bobol y cylch yma, mae'r bygythiad hwnnw eisoes wedi troi'n rhywbeth real iawn!

Er gwybodaeth, Peter, cafodd Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog ei ffurfio ddeng mlynedd union yn ôl ac, fel y gwelwch o dudalen flaen ein papur bro yn yr atodiad, roedd yr amheuan wedi dechrau ymddangos bryd hynny, ac mae ein brwydyr wedi bod yn un gyson ers yr amser hwnnw. (Fyddech chi ddim yn diolch imi pe bawn i'n anfon atoch bob erthygl a gyhoeddwyd a phob llythyr a anfonwyd gennym ers y dyddiau cynnar hynny!) Cynhaliwyd sawl rali, cyflwynwyd mwy nag un deiseb ac anfonwyd mwy nag un dirprwyaeth i drafod efo gwahanol swyddogion y Bwrdd - Bwrdd Iechyd Lleol Gwynedd i ddechrau, ac yna BIPBC – a chael yr un ymateb bob tro **'fod y Bwrdd yn llwyr**

werthfawrogi nerth y teimlad yng nghymuned Blaenau ynghylch cau gwelyau yn yr ysbyty' (neu eiriau cyffelyb) ac yna'r gair mawr 'ond ...'! Hynny yw, ffordd neis, dro ar ôl tro, o sgubo'n pryderon ni o dan y carped fel pe bai pobol yr ardal yma ddim yn haeddu'r un ystyriaeth â thrigolion Porthmadog a Thywyn a Phwllheli a threfi eraill y glannau. Ac erbyn heddiw dwi'n deall bod y Prif Weithredwr wedi penderfynu, yn ôl ryw fformiwla hwylus ganddo ef, mai 2.5 meddyg sydd eu hangen arnom bellach! Bobol bach! Os yw dau feddyg profiadol, oedd yn adnabod yr ardal a'i phobol, wedi methu ymgodymu efo'r pwysau gwaith (Roedd yn 6.30 – 8.00 o'r gloch arnynt yn gallu troi am dre bob nos bron!), yna pa mor hir, meddech chi, fydd y ddau newydd yn para? A phan fyddan nhw yn codi pac, be wedyn? Yr un broblem yn codi'i phen unwaith eto? A'r un hen esgusion eto fyth? Ac a fydd Mr Lang yn dal i honni *'nad oes argyfwng iechyd ym Mlaenau Ffestiniog'*? Ydi'r Prif Weithredwr – gŵr sy'n hawlio mwy o gyflog na phrif weinidog Prydain Fawr! - mor fyr ei welediad fel nad yw'n sylweddoli'r tebygolrwydd hwnnw?

Mae ambell beth arall yn eich llythyr y gallwn ei herio ond digon yw digon mae'n debyg a dydw i ddim am hawlio mwy o'ch amser. Cyn gorffen, fodd bynnag, carwn fanteisio ar y cyfle i ddymuno gwyliau llawen a blwyddyn newydd lawn iechyd i chi a'r teulu.

Yn ddiffuant iawn,

Geraint

10.04.2015

Annwyl Peter,

Rwy'n gwybod bod cyfarfod wedi ei drefnu rhyngom ni ar Fai 6ed ac y bydd y Prif Weithredwr a Mr Geoff Lang hefyd yn bresennol yn fan'no ond mae mater difrifol arall sydd raid imi ei godi cyn hynny.

O fewn y misoedd diwethaf, fe wyddoch fy mod wedi ceisio atebion gennych chi, a gan y Gweinidog Iechyd hefyd, i'r ddau gwestiwn canlynol –

- (i) Pa mor foesegol oedd penodi Dr Bill Whitehead, aelod o bractis meddygol arall ym Meirionnydd, yn gadeirydd ar y Bwrdd Prosiect a rhoi arno'r cyfrifoldeb o gwtogi £ $\frac{3}{4}$ m a mwy (gweler ffigyrau'r Bwrdd Iechyd ei hun) oddi ar gyllid y gwasanaeth iechyd yn yr ardal hon?**
- (ii) A pha mor foesegol oedd iddo yntau, fel gŵr proffesiynol, dderbyn y cyfrifoldeb hwnnw?**

Fel Mr Drakeford, dewis peidio ateb wnaethoch chitha a 'dydi hynny ond yn cadarnhau ein holl amheumon am fwriadau cudd y Bwrdd Iechyd ar gyfer yr ardal hon, heb sôn am rai'r Gweinidog ei hun. (Mae'r ohebiaeth, a fu rhwng y ddau ohonom ni gennych chi ar ffeil ond, er gwybodaeth, dwi hefyd yn atodi'r ohebiaeth a fu rhyngof a Mr Drakeford, er mwyn ichi weld bod ei atebion yntau - neu'n hytrach ei ddiffyg atebion – yn awgrymu bod ganddo ef hefyd rywbeth i'w gelu. Enghraifft arall, o bosib, o fel mae Biwrocratiaeth yn gweithio?

Ond er i chi eu hanwybyddu nhw, mae'r cwestiynau yn dal yno, Peter,

Yr eiddoch, mor bryderus ac mor ddiffuant ag erioed.

Geraint.

DIM ATEB

.....

22.03.2016

Annwyl Peter,

Gair o ddiolch ichi i ddechrau am ddod i Blaenau i'n cyfarfod ni wythnos yn ôl ond gair o siom yn fwy na dim, gwaetha'r modd. Siom oherwydd bod agwedd y Bwrdd Iechyd mor gwbl ddigyfaddawd ac annheg. Rhyngoch, roeddech wedi dod yno gyda gwrth-ddadl barod i bob un o'n cwynion a'n pryderon ni, gan wadu neu anwybyddu pob enghraifft oedd yn profi bod y gwasanaeth a gynigir yn yr ardal hon yn un israddol. Mewn gair, doeddech chi ddim yn barod i ildio i **ddim un** o'n dadleuon ni. Ond ddylen ni ddim synnu oherwydd dyna fu'n wir ers cychwyn ein trafodaethau gyda'r Bwrdd, flynyddoedd yn ôl bellach.

Rydym yn hen gyfarwydd, wrth gwrs, ag agwedd nawddoglyd Geoff Lang tuag at ardal Gymraeg-eihiaith fel hon. Mae gen i ofn mai llathen o'r un brethyn â'r cyn Brif Weithredwr David Purt ydi o ac nid ydym yn mynd i anghofio'n fuan iawn y ffârs o Ymgynghoriad ffuantus a gynhaliwyd ganddo yma, yn ôl ym Medi 2012. Ond roeddem wedi disgwyl i'r gweddill ohonoch ddod efo meddyliau mwy agored.

Sut bynnag, o edrych yn ôl ar y drafodaeth, mae'n amlwg nad yw'r Bwrdd yn barod i newid un dim ar ei gynlluniau cyn belled ag y mae'r ardal hon yn y cwestiwn. Erbyn diwedd y cyfarfod fe ddaeth yn amlwg i bawb mai eich unig reswm dros ddod aton ni o gwbl oedd i geisio'n perswadio ni i

gydweithredu efo'ch cynlluniau digyfnewid chi fel Bwrdd. Ond wnawn ni mo hynny, Peter, ddim tra bod pobol yr ardal hon am inni barhau i frwydro ar eu rhan dros adfer y gwasanaethau pwysig sydd wedi cael eu dwyn oddi arnyn nhw. A ddim chwaith tra bod y BIPBC a'r Gweinidog Iechyd yn dangos y fath ffafriaeth amlwg tuag at ardaloedd Seisnig a mwy llewyrchus y glannau.

Mae BIPBC yn gyson wedi gwadu ffafriaeth o'r fath ond heb allu cynnig unrhyw wrth-ddadl onest. Yn wreiddiol, £3.9m-yr-un a glustnodwyd ar gyfer ysbytai Tywyn a Blaenau, ond mae'r gwariant yn Nhywyn eisoes wedi codi i £5m+ ! O ble mae'r arian ychwanegol yn dod tybed, os nad o Gaerdydd? A sut mae egluro bod amcan-gost gwreiddiol y bwrdd iechyd mor bell allan ohoni?

Mae'n ffaith na ellir ei gwadu, bellach, Peter, mai bwriad y Betsi o'r cychwyn oedd arbed arian yn ein rhan ni o'r wlad ac rydym wedi profi hynny ichi fwy nag unwaith trwy ddyfynnu o bapurau'r Bwrdd Iechyd ei hun.

Rhwng popeth, hawdd iawn erbyn heddiw yw profi'r cyhuddiad o *'discrimination'* yn ein herbyn.

LLYTHYRAU CŴYN

Doedd y cyfarfod ddim yn caniatáu amser i drafodaeth fanwl ar unrhyw bwnc penodol, rhaid derbyn hynny, ond roedd pob dadl a chŵyn a gyflwynid gennym yn cael ei gwthio o'r neilltu gennych. Er enghraifft, pan soniwyd am ddiffyg ymateb y Bwrdd i lythyrau cŵyn a gyflwynwyd i'r CIC mor bell yn ôl a mis Mehefin diwethaf, roedd Ffion Johnstone yn barod iawn i achub ei cham trwy ddweud nad oedd wedi derbyn y llythyrau hynny tan fis yn ôl. Dichon bod hynny'n wir ond mae wedi cael amser ers hynny i ymateb i'r rhan fwyaf ohonynt, siawns? Ond beth am yr holl lythyrau eraill sydd wedi cael eu hanfon yn uniongyrchol i'r Bwrdd ei hun dros y blynyddoedd diwethaf? Pam nad yw rheini byth yn cael eu cydnabod, heb sôn am eu hateb?

Mae'r ddau atodiad yn enghreifftiau o'r hyn y cyfeiriaf ato. Fe'u hanfonwyd i'r Bwrdd fisoedd yn ôl ond dal i aros am ateb o unrhyw fath y mae'r llythyrwr, sydd ei hun yn bensiynwr! Dim ond ddoe ddiwethaf roedd yn egluro imi fel mae ei fam, sy'n 94 oed ac yn preswyllo yng nghartref gofal yr henoed yn Llan Ffestiniog, wedi cael ei chludo i Ysbyty Gwynedd gymaint â **NAW** gwaith i gyd yn ystod y pedwar mis diwethaf, a'i hanfon yn ôl wedyn, yn amlach na pheidio, o fewn ychydig oriau, a weithiau hyd yn oed yn ystod oriau mân y bore. Dychmygwch! Hen wraig mor oedrannus ac mor fregus â hi yn gorfod treulio oriau lawer yn teithio'n ôl a blaen i Fangor ym mhob tywydd, ac aros mewn ambiwlans yn fan'no am sylw. A'r rheswm pam bod hynny'n digwydd, mae'n debyg, yw bod meddygon y Practis yn Blaenau - Practis sydd bellach yng ngofal y Betsi ei hun, wrth gwrs! – naill ai'n

gwrthod neu yn methu ymweld â'r Cartref yn Llan Ffestiniog pan ddaw'r galw am hynny! O ganlyniad, yr unig opsiwn sydd gan staff y Cartref ydi ffonio'r gwasanaethau brys sydd wedyn yn anfon ambiwlans i gludo'r claf i Ysbyty Gwynedd, pa un a oes gwir angen hynny ai peidio!

Fedrwch chi, Peter, enwi un ardal arall yng Ngwynedd, neu yng Nghymru gyfan hyd yn oed, lle mae peth felly'n cael ei ganiatáu? Does ryfedd yn y byd bod meddygon yr A&E yn Ysbyty Gwynedd yn ddig oherwydd yr holl ymweliadau diangen a'r gwastraff adnoddau.

PRACTIS MEDDYGON Y BLAENAU [Bellach yng ngofal BIPBC]

Pan gyfeiriais at feirniadaeth HIW o'r modd yn mae'r Practis hwn yn cael ei gynnal, nid oedd Mr Lang na chitha yn fodlon cydnabod y cyhuddiad, na derbyn y feirniadaeth. Ydych chi, felly, yn gwrthod derbyn y pethau a gaiff eu dweud yn yr adroddiad hwnnw? Y canlynol, er enghraifft – *'We looked at the practice development plan and saw that Meddygon y Blaenau had not participated in identifying some of the key Health issues or National Clinical priorities pertinent to patients registered at their practice due to other work constraints. These areas included smoking cessation, falls prevention* and cancer care ... The Health board's Head of Primary Care (West) informed us that plans have been outlined for a new development plan. However, this work is in its infancy ... Services need to be developed with consideration to patient needs in an area where high levels of deprivation are prevalent ...*

*... At the time of our inspection there was no system to monitor the effectiveness and consistency of record keeping. This would be particularly pertinent given the number of GP locums working at the practice **to ensure that satisfactory standards are maintained** ...*

... The business continuity arrangements did not cover unforeseen events such as GP annual or sickness leave or poor wintry weather conditions (which is a common occurrence in this practice area).

A beth am y bennod *Quality of management and leadership* (tud. 16 -18) ?

Oes raid mynd ymlaen, Peter? Fe allwn ddyfynnu mwy pe bai raid, megis er enghraifft y nifer llythyrau cŵyn a dderbyniwyd gennych ers misoedd am agwedd ac ymddygiad un meddyg 'locum' yn arbennig. Dylech wybod bod nifer o gleifion yr ardal, erbyn hyn, yn gwrthod apwyntiadau efo hwnnw, ac mae hynny'n rhoi straen annerbyniol ar feddygon eraill, yn enwedig y meddyg lleol Dr Parry rwy'n tybio. Ond dal i gael ei anfon yma mae o, sy'n profi eto cyn lleied o barch sydd gan y Bwrdd i drigolion yr ardal hon.

A thra ar y pwnc, beth sydd wedi digwydd i bolisi iaith BIPBC? Hwyrach y gall Mr Parker, Rheolwr y Practis, sy'n Sais uniaith ei hun, egluro pam bod llythyrau uniaith Saesneg yn cael eu hanfon allan i gleifion sy'n Gymry Cymraeg glân gloyw!

CAMARWAIN POBL UCHELDIR CYMRU

1. *'...it is noted that Tywyn as a community is viewed as being more remote than Blaenau Ffestiniog. In terms of accessibility, the Welsh Index of Deprivation scores Blaenau fairly well as it benefits from a train line, bus routes and good roads. This was an important factor taken into account by the Welsh Government when approving the Tywyn Business Case and also by the Health Board in its discussions with the CHC culminating in the decision to retain the MIU in Tywyn.*

Dyma oedd un o brif ddadleuon Simon Dean dros egluro pam bod Tywyn yn haeddu gwell gwasanaeth iechyd na Blaenau a'r cylch. Fe wyddoch, gobeithio, imi herio ei farn ar y mater yn fanwl iawn ond diflannu'n gynnar ac yn swta o'i swydd wnaeth Mr Dean a hynny heb allu cyfiawnhau dim un o'i ddadleuon.

2. Mae BIPBC yn mynnu bod Ysbyty Alltwn o fewn cyrraedd hwylus i drigolion Blaenau, hyd yn oed y rhai heb gar, gan fod *'gwasanaeth bws hwylus'* ar gael reit at ddrws yr ysbyty. Rydym wedi gwneud ein gorau yn y gorffennol i ddangos nad yw hynny'n wir ond, gan na chafodd y ddadl honno, chwaith, fawr o gydymdeimlad gan y Bwrdd, efallai y rhowch chi sylw dyladwy rŵan i lythyr Mrs Lilian Jones (gw. y ddau atodiad yn ei henw) sy'n manylu ar y drafferth a gafodd hi i gadw apwyntiad yn Alltwn.

A thra ar y pwnc, dichon ichi glywed ar y cyfryngau, o fewn y pythefnos diwethaf, fel roedd ysgolion Blaenau i gyd wedi gorfod cau am ddiwrnod, a hynny am i'r cwmnïau bysys benderfynu osgoi'r ardal oherwydd y tywydd? Roedd gweddill Gwynedd i gyd yn glir o eira y diwrnod hwnnw! Wrth gwrs bod plant y cylch wedi croesawu'r gwyliau annisgwyl, ond faint, tybed, o'r 5 neu 6 o gleifion o'r ardal hon oedd yn Ysbyty Alltwn ar y pryd, a fethodd â chael ymwelydd o gwbl y diwrnod hwnnw? Ydi'r Bwrdd lechyd wedi ystyried peth felly, os gwn i? Go brin.

PRYDER POBL DOLWYDDELAN A DE CONWY

Wrth ymddiheuro na allai fynychu'r cyfarfod wythnos yn ôl, dyma oedd gan Gwyn Roberts, Clerc Cyngor Cymuned Dolwyddelan, i'w ddweud:-

“Mae'r drefn o orfod ffonio'r feddygfa yn y Blaenau am 8am i gael apwyntiad yn creu problemau. Nid pawb sydd â ffôn wrth gwrs ac nid pawb, yn arbennig y rhai hŷn, sy'n hoffi defnyddio ffôn na chodi am yr amser yna o'r bore! Mae cael amser cyfleus ar gyfer apwyntiad i gydfynd ag amser tren neu fws ar gyfer y rhai sydd heb gar yn broblem hefyd, a phroblem ychwanegol ydi'r ffaith fod cwtogi wedi bod ar nifer y bysiau X1 sy'n teithio drwy'r ardal ... Achos y dylid dwyn i sylw'r Bwrdd Iechyd yw'r enghraifft o wraig yn cael ei chymryd yn wael yn ei chartref yn Nolwyddelan, anfon am ambiwlans - honno'n cyrraedd efo dim ond un dyn arni - anfon am ambiwlans arall, un dyn ar honno wedyn, felly dyma ddau ddyn yn mynd â'r wraig mewn un ambiwlans i Fangor a gadael yr ambiwlans arall ger y tŷ yn Nolwyddelan. Yna, y ddau yn dod yn ôl i Ddolwyddelan i godi'r ambiwlans arall. Sôn am smonach a gwastraffu adnoddau prin!”

Roeddech eich pedwar yn barod iawn i egluro nad yw'r gwasanaeth ambiwlans yn rhan o gyfrifoldeb BIPBC, ac mae hynny'n wir, ond mae'r enghraifft uchod unwaith eto'n tanlinellu mor annerbyniol ydi'r gwasanaeth a gaiff ei gynnig yn Ucheldir Cymru. Dal i wadu'r cyhuddiad a chau llygad i'r broblem mae'r Bwrdd Iechyd!

CYNYDD MEWN GWASANAETHAU

Mae disgwyl inni gredu bod rhestr wych o wasanaethau yn ein haros pan gaiff yr Ysbyty ei ail gynllunio. Ond erbyn hynny bydd o leiaf bedair blynedd wedi mynd heibio ers inni golli beth oedd gennym gynt!

Un o'r gwasanaethau a gafodd ei gynnal yma'n foddhaol am flynyddoedd lawer oedd y [‘falls prevention group’](#)*. Onid yw'n eironig, Peter, bod adroddiad yr HIW rŵan yn beirniadu'r Practis am fethu cynnal grŵp o'r fath? Ac fe ellir deud yr un peth hefyd am nifer o'r gwasanaethau eraill a ddygwyd oddi arnom ni. **Pa mor dwyllodrus yw BIPBC yn cyflwyno rhestr o ‘wasanaethau newydd’ oedd eisoes ar gael yma cyn cau'r Ysbyty Coffa dair blynedd yn ôl?**

Bu gennym glinig [ffisiotherapi](#) yma ers 1945, mewn adeilad a godwyd yn unswydd at y diben hwnnw, gydag arian wedi'i gyfrannu'n lleol, llawer ohono gan filwyr oedd yn dychwelyd o'r ail ryfel byd ac yn dymuno cyflwyno'r arian oedd yn ddyledus iddynt o'r Swyddfa Rhyfel. Bu'r clinig hwnnw'n agored ac yn brysur bum diwrnod yr wythnos ar hyd y blynyddoedd, nes i'r bwrdd iechyd benderfynu symud y gwasanaeth i adeilad yr Ysbyty, a symud ward y dynion yn fan'no i neud lle iddo! Fel rhan o'r cynllwyn (ia, *cynllwyn*, Peter!), lleolwyd y ward honno wedyn mewn stafell gwbl anaddas, drws nesaf i ward y merched, gan orfodi'r cleifion i gyd i rannu'r un stafell ddydd (*‘day room’*). Dyna pryd y cynigiodd Cyfeillion yr Ysbyty, ar y cyd efo'r Pwyllgor Amddiffyn, godi hanner y gost (£150,000) o

adeiladu estyniad ar gyfer ward newydd sbon, a chyflwynwyd cynlluniau gan gwmni o benseiri siartredig. Gredwch chi na ddaeth unrhyw fath o ymateb i'r cynnig am fisoedd lawer oddi wrth y Bwrdd. Dim ond ar ôl pwysu a phwysu y cawsom ateb o'r diwedd a hwnnw'n ddim byd mwy na gwrthodiad swta o'r cynnig, heb unrhyw ymgais i egluro pam. Yna, yn fuan iawn wedyn, roedd y Bwrdd yn gneud achos i gau'r Ysbyty oherwydd anaddasrwydd y wardiau a diffyg preifatrwydd i'r cleifion! Oes ryfedd bod y gair **'twyllodrus'** yn codi i ben pan glywir enw'r Betsi yn cael ei grybwyll?

Gyda llaw, y newyddion diweddaraf yw bod y gwasanaeth ffisiotherapi yn Stiniog wedi cael ei gwtogi eto fyth ac mai dim ond ar UN diwrnod o'r wythnos y bydd yn cael ei gynnig o hyn allan! Mwy o reswm, felly, i orfodi pobol yr ardal i fynd i lawr i Alltwen am driniaeth (fel hefyd am wasanaeth pelydr-X wrth gwrs) er mwyn profi'r galw cynyddol yn fan'no a chreu dadl dros gau'r uned yn Blaenau yn gyfangwbl. *'Services need to be developed with consideration to patient needs,'* meddai adroddiad diweddar HIW, *'in an area where high levels of deprivation are prevalent'* ond mae'n ymddangos bod y Betsi eisoes wedi penderfynu anwybyddu hwnnw hefyd!

Os gwn i pam bod y dywediad Saesneg *'kicking a man when he's down'* yn dod i feddwl rhai ohonom pan yn trafod cynlluniau'r bwrdd iechyd yn yr ardal hon?

MID WALES COLLABORATIVE

Mae cynrychiolaeth o'r Pwyllgor Amddiffyn wedi mynychu pob cyfarfod o'r *Mid Wales Collaborative* ers iddo gael ei ffurfio, yn y gobaith o allu cryfhau'r achos ar ran pobol Ucheldir Cymru. Fedrwch chi ddychmygu'n syndod ni, felly, Peter, o'ch clywed chi'n deud ar goedd yn y cyfarfod na fydd y *Collaborative* yn gallu delio efo problemau mewn ardaloedd unigol fel hon? Os gwn i beth fydd ymateb Jack Evershed a Ruth Hall i'r wybodaeth honno, o glywed eu bod yn cyd-gadeirio rhywbeth sy'n ddim byd mwy na siop siarad gostus arall?

Rwy'n sylweddoli bod nifer o'r cwynion uchod yn gyfarwydd ichi'n barod a bod y rhan fwyaf ohonynt yn perthyn i gyfnod eich rhagflaenydd yn y swydd. Ond nid yw'n rhy hwyr, serch hynny, i BIPBC ddechrau dangos yr un tegwch i'r ardal hon ag i ardaloedd Seisnig y glannau.

Yn ddiffuant iawn,

Geraint. (ar ran y Pwyllgor Amddiffyn)

Annwyl Dr Higson,

Mae eich ymateb dyddiedig 21 Mawrth 2017 i fy e-bost ar ddiwrnod cyntaf y mis hwnnw unwaith eto'n hynod o siomedig. Unwaith eto, rydych yn osgoi'r rhan fwyaf o'r materion a godwyd ac yn dal ati i geisio amddiffyn camgymeriadau, anwireddau a thwyll cyn brif swyddogion y Bwrdd Iechyd.

Rydych yn mynd ati ymhellach i fynnu fod penodiad Dr Whitehead yn Gadeirydd ar Fwrdd Prosiect Iechyd Integredig a Gofal Cymdeithasol Blaenau yn 'hollol briodol'. Wrth gwrs, mae'n siŵr mai felly yr oedd hi o safbwynt y Bwrdd Iechyd, ond nid yw 'priodol' a 'moesegol' yn golygu'r un peth o bell ffordd, nac ydynt? Fe wyddoch yn iawn, *fod gan 'moesegol'* oblygiadau moesol uniongyrchol a dyna pam ein bod unwaith eto am herio nid yn unig chi eich hun a'r Bwrdd ond hefyd Dr Whitehead ei hun i ddadlau'r achos nad yw'n foesegol iddo oruchwylio cau gwasanaethau hanfodol yn Ysbyty Goffa Ffestiniog ac ar yr un pryd sicrhau bod yr union wasanaethau hynny yn cael eu diogelu yn Ysbyty Dolgellau-Bermo sy'n gwasanaethu ei Feddygfa ef ei hun. Mae ei honiad fod gan 'Blaenau fynediad i wasanaethau iechyd sydd cystal â phob man arall ym Meirionnydd ac mae ganddi well mynediad i amrediad eang o wasanaethau gofal cynradd' yn gwbl gywilyddus, gan un sydd mewn gwell sefyllfa na neb arall o ran ei broffesiwn i wybod beth yw'r gwir ffeithiau, pe bai'n dewis eu hwynebu.

Fodd bynnag, mae hi bellach yn du hwnt o amlwg, nad oes gennych unrhyw fwriad i ymateb yn uniongyrchol i'r materion yr ydym wedi'u codi â chi dro ar ôl tro, ddim hyd yn oed i achos y wraig oedrannus pan wrthodwyd triniaeth mân anafiadau iddi yn y Ganolfan Iechyd yn Ffestiniog ac yn Ysbyty Alltwen, nes iddi dderbyn triniaeth yng nghartref nyrs gymunedol drugarog y tu allan i'w horiau gwaith. Rhaid tybio felly eich bod chi a BIPBC yn cyd-fynd â barn ragfarnllyd Dr Whitehead fod achos o'r fath yn enghraifft o *'fynediad da at wasanaethau iechyd'* sydd yn cael ei ddarparu yn Ucheldir Cymru ac y dylwn fodloni ar hyn.

Yn olaf, gadewch i mi dynnu eich sylw at enghraifft arall, eto fyth, o'r caledi gormodol sy'n rhaid i gleifion oedrannus Ucheldir Cymru eu dioddef. Ymddengys mai polisi BIPBC bellach yw i gleifion sydd angen gofal nyrsio mwy hirdymor ddod o hyd i drefniadau eraill mewn cartrefi nyrsio preifat, fel modd o liniaru'r penbleth blocio gwllâu a achosir wrth gau ysbytai cymunedol fel ein hysbyty ni. Gyda chymorth Cyngor Gwynedd, gwyddwn bellach fod cleifion a'u teuluoedd yn cael eu rhoi dan bwysau i wneud trefniadau o'r fath. A yw'r Bwrdd Iechyd felly'n poeni, o'r wyth 'ardal llesiant' yng Ngwynedd, mai Ucheldir Cymru yw'r unig ardal heb gartref nyrsio o gwbl ynddi? Cymharwch hynny gyda nifer y sefydliadau o'r fath sy'n bodoli yn yr ardaloedd Saesneg mwy llewyrchus. Er enghraifft, rhyngddynt, mae gan Borthmadog a thref fechan Cricieth o leiaf saith! Ymhellach, Bryn Blodau yn Llan Ffestiniog yw'r unig gartref gofal i'r henoed yn yr Ucheldir ac mae ganddo restr aros barhaol.

O'r herwydd, mae disgwyl i gleifion yr ardal hon, wedi iddynt dreulio amser yn Ysbyty Gwynedd neu Ysbyty Glan Clwyd cyn cael eu symud i Alltwen, a hyd yn oed Bryn Beryl neu Ddolgellau, yn y pendraw, ddod o hyd i ofal nyrsio arall, ac os nad yw hynny'n bosib yn eu cartref, yna'n amlach na pheidio rhaid mynd i gartref nyrsio preifat a chostus. Hyd y gwyddwn, mae cymaint â NAW claf oedrannus, dim ond o Flaenau a Llan Ffestiniog, bellach yn breswylwyr parhaol mewn cartrefi preswyl, a hynny heb gael unrhyw ddewis, yn Llandudno ([pellter o 38 milltir](#)), Cricieth ([17m](#)), Pentrefelin ([15m](#)), Llanrwst ([15m](#)), Porthmadog ([13m](#)) ... ac o fewn y deuddeg mis diwethaf mae nifer o bobl eraill wedi marw mewn rhai o'r sefydliadau hynny, a hefyd yng Nghartref Bryn yr Eglwys, Pentrefoelas ([pellter o 18 milltir](#)).

Y mwyaf diweddar i farw oedd gwraig oedrannus o Danygrisiau a gafodd ei symud yn gynharach eleni o Alltwen i gartref nyrsio **yn Nhywyn, o bob man, 42 milltir** o'i chartref! Nid oedd gan ei phartner gar, nid oedd yn medru gyrru car ychwaith, felly ystyriwch beth oedd yn rhaid iddo wneud i ymweld â hi am y dydd - bws clippa o Danygrisiau i Flaenau Ffestiniog ([10 munud](#)), taith bws (gwasanaeth pob awr) o Flaenau Ffestiniog i'r Oakeley Arms ym Maentwrog ([tua 18 munud](#)) i ddal bws (gwasanaeth pob dwy awr) i Ddolgellau ([tuag awr](#)) a bws arall wedyn o'r fan honno i Finffordd ger Tal-y-llyn cyn dal bws arall eto wedyn i Dywyn ([tua 1½ awr](#)) ac yna deng munud arall o gerdded i'r cartref nyrsio, cyfanswm o fwy na **3 awr un ffordd!** Byddai wedi medru defnyddio bysus o Danygrisiau i Benrhyndeudraeth (10 + 22 munud) i ddal trê'n (gwasanaeth pob dwy awr) i Dywyn (1awr 16munud), sy'n gyfanswm o fwy na 2 awr un ffordd, yn ddibynnol wrth gwrs ar gysylltiadau hwylus ar gael ar gyfer y daith yna ac yn ôl.

O fewn dau fis o gael ei symud, bu farw'r wraig heb neb o'i theulu yn bresennol ac fe'i claddwyd yn Ffestiniog bythefnos yn ôl. Mae'n rhaid bod eironi a chaledwch enghraifft o'r fath yn amlwg i bob un ohonoch.

Felly pwy sydd ar fai, Dr Higson? Pawb ond ... , dybiwn i! Yn y cyfamser, mae'r gwahaniaethu a'r cam yn erbyn poblogaeth gynhennid Cymry'r Ucheldir yn parhau!

Roedd cyhoeddiad y Bwrdd 'Gofal Iechyd yn Newid yng Ngogledd Cymru' yn gaddo 'mwy o ofal yn nes at adref' ac yn honni mai ei fwriad oedd 'gwella iechyd, nid dim ond ymestyn bywyd'. Gyda phob parch, dylai fod cyn aelodau ac aelodau presennol BIPBC, ynghyd â'r ymarferydd arweiniol yr oeddech mor barod i wrando ar ei farn, yn cywilyddio o ran Ucheldir Cymru. Yn hytrach na gwneud hynny, byddwch, mae'n siŵr, yn ein hatgoffa unwaith eto ein bod yn cael adeilad newydd gwerth £4m, ar gyfer nid dim ond yr ychydig wasanaethau sy'n weddill yma (gweler yr atodiad), ond hefyd i

gael Bloc Gweinyddol trawiadol iawn a swyddfeydd yn edrych dros banorama hyfryd a fwriadwyd yn wreiddiol ar gyfer cleifion mewnol Ysbyty Goffa Ffestiniog.

Yn gywir, ac â phryder cynyddol,

Geraint V Jones (ar ran aelodau Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog)

.....

[Gohebiaeth efo Simon Dean](#) (olynydd David Purt fel Prif Weithredwr BIPBC)

28.09.2015

Er sylw Simon Dean, Prif Weithredwr Dros Dro Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Annwyl Simon,

Diolch i chi am ateb fy neges e-bost dyddiedig 24 Awst, ond ni allaf adael i nifer o bwyntiau, sydd yn cael eu gwneud eto, fynd heb eu gwrthbrofi, er eu bod wedi cael eu herio'n danbaid yn y gorffennol.

Hoffwn ddechrau gyda dau o'r tri 'egwyddor allweddol' honedig y cyfeiriwch atynt -

i) **Gofal Cartref Uwch.** A ydych yn awgrymu fod y gwasanaeth hwn yn bodoli mewn gwirionedd? Fedrwch chi ddweud gyda llaw ar eich calon ei fod wedi cael ei lansio'n iawn o gwbl, er gwaetha'r addewidion y byddai'n weithredol cyn i Ysbyty Goffa Ffestiniog gael ei chau? Os felly, fedrwch chi ddarparu'r ystadegau sy'n profi ei fodolaeth os gwelwch yn dda?

ii) **Symud gofal o ysbytai aciwt i'r gymuned ...**

Pe baech yn gwirio'ch ystadegau eto, fe welwch fod cleifion Ffestiniog yn cael eu hanfon ar hap o Ysbyty Gwynedd i ysbytai llai dwys yn Alltwen (14m) neu Fryn Beryl (26m), ac i Ddolgellau (23m) o dro i dro neu hyd yn oed Caernarfon (31m). (Ychwanegwch 6m arall i'r pellter o Ddolwyddelan). Mewn geiriau eraill, maent yn cael eu hanfon i ysbytai mewn lleoedd eraill, y tu allan i'w bröydd eu hunain.

Ac mae hyn yn gwrthbrofi'r honiad yn eich trydydd paragraff, pan ddywedwch, *'The Health Board's aim was, and continues to be, to ensure that services in communities are based on local needs.'*

Gadewch i mi nawr herio cynnwys eich pedwerydd paragraff lle'r ewch ati i wrthbrofi ein honiad o ragfarn yn erbyn pobl cymunedau Cymraeg Ucheldir Cymru:-

- Wrth egluro pam roddir blaenoriaeth i Ysbyty Tywyn, dywedwch *'...it is noted that Tywyn as a community is viewed as being more remote than Blaenau Ffestiniog. In terms of accessibility, the Welsh Index of Deprivation scores Blaenau fairly well as it benefits from a train line, bus routes and good roads. This was an important factor taken into account by the Welsh Government when approving the Tywyn Business Case and also by the Health Board in its discussions with the CHC culminating in the decision to retain the MIU in Tywyn.'*

Gan mai dyma oedd eglurhad Geoff Lang hefyd pan gyfarfyddom ag ef, Dr Higson a Trevor Purt 4½ mis yn ôl, mae'n rhaid i mi gasglu eich bod yn dyfynnu o'r un ffynhonnell.

Yr hyn yr ydych eich dau yn ei ddweud, felly, yw nad yw Llywodraeth Cymru na BIPBC yn gwybod fod rheilffordd a gorsaf yn Nhywyn hefyd! A'i bod yn elwa o wasanaeth sy'n darparu cyswllt uniongyrchol rhwng Pwllheli, Birmingham a gorsaf Euston, Llundain! Mae clywed fod gweinidogion llywodraeth a swyddogion y bwrdd iechyd sy'n cael eu talu'n hael yn barod i wneud penderfyniadau pwysig ar sail y fath anwybodaeth yn wirioneddol syndod!

Ar y llaw arall, os oedd LIC a Betsi yn gwybod am fodolaeth y rheilffordd, ond wedi dewis anwiredd i gryfhau achos Tywyn am wlaŷu cleifion mewnol, Uned Mân Anafiadau ac ati, yna mae hyn yn brawf pendant o ddangos ffafriaeth a rhagfarn.

Mae eich llythyr hefyd yn honni fod gan Dywyn wasanaeth bws llai dibynadwy na Ffestiniog ac nad oes ganddi 'ffyrdd da'. Unwaith eto, mae hyn yn ddadleuol iawn ac yn cryfhau'r ddadl fod rhywun neu'i gilydd, un ai yn LIC neu yn BIPBC wedi dewis llunio achos ffug yn erbyn cadw Ysbyty Goffa Ffestiniog. Os mai hyn yw'r gwir, mae lle yma i gyflwyno her gyfreithiol ac i gwestiynu o ddifri ffynhonnell y wybodaeth a roddwyd i Fynegai Amddifadedd Cymru.

Mae sawl pwynt arall yn eich llythyr sydd hefyd angen eu herio -

- *'Minor injury Services continue to be provided both by the GP Practice in Blaenau (similar to many other GP Practices across North Wales) and in Ysbyty Alltwen (7 days a week).'* Y gwir yw ers i'n hysbyty gael ei chau mewn brys mawr ym mis Mawrth 2013, mae'r gymuned leol wedi bod ar ddeall nad oes ganddynt ddewis mwyach ond mynd i Alltwen (14 milltir) i dderbyn triniaeth, ac yn aml iawn cael eu hanfon oddi yno i Ysbyty

Gwynedd ym Mangor i dderbyn triniaeth syml megis pwytho mân friwiau! Mewn gwirionedd, mae eich honiad fod Alltwn yn cynnig gwasanaeth mân anafiadau saith diwrnod hefyd yn ffuantus.

° Aech ymlaen i awgrymu y dylai Ffestiniog fod yn ddiolchgar i gael gwasanaeth gofal dydd Dementia unwaith yr wythnos a chlinig offthalmoleg wedi'i arwain gan ymgynghorydd ddwywaith y mis, ac, *'yn y misoedd nesaf', clinig resbiradaeth wedi'i arwain gan ymgynghorydd!* Dwy flynedd a hanner a mwy ar ôl i'r Bwrdd bleidleisio i gau'r ysbyty, dyma'r cwbl fedrwch chi ei gynnig i ni? Mae'r rhan fwyaf o'r gwasanaethau eraill ar eich rhestr hefyd yn gynigion yn unig ar hyn o bryd ac mae'n debyg na fyddant yn weithredol am o leiaf 12 mis arall.

Cymharwch hyn gydag un o atodiadau'r llythyr hwn sy'n dangos rhestr gwasanaethau'r feddygfa leol cyn i BIPBC bleidleisio i gau'r ysbyty. Mae'r atodiad arall yn gopi o ddogfen BIPBC sy'n rhestru'r gwasanaethau sydd ar gael - neu nad ydynt ar gael i ni bellach, o gymharu â'r rhai hynny sy'n cael eu darparu ar hyn o bryd yn ysbytai Dolgellau a Thywyn. A ydych am barhau i haeru nad oes yma ragfarn?

° Dywedir gennych fod 'gofal diwedd oes yn flaenoriaeth i gymuned Blaenau' a'ch bod yn ymchwilio i sgôp talu Cyngor Gwynedd am ddefnyddio hyd at 5 gwely yng nghartref gofal preswyl Bryn Blodau (sydd eisoes â rhestr aros hir!) A fydd y cleifion yn y gwllâu hyn yn derbyn gofal nyrsio 24 awr?! Na fyddan, wrth gwrs. Cyfyd y cwestiwn: Ai dyma yw gweledigaeth BIPBC ar gyfer gofal diwedd oes?

° Mae eich penderfyniad i gau meddygfa Dolwyddelan yn seiliedig ar ddiffyg ymateb neu wrthwynebiad gan y pentrefwyr, a dim arall. Gyda phob parch, Simon, mae hwn eto'n ddadl ffuantus gan fwrdd iechyd sydd yn gyson wedi anwybyddu neu wrthod ymateb i bryderon penodol a llythyrau cwyn gan y cyhoedd. Sut allech chi gyflwyno'r fath ddadl ac ar yr un pryd dewis anwybyddu canlyniadau arwyddocaol y ddau refferendwm a gynhaliwyd ym Mlaenau ac yn Nolwyddelan ym mis Chwefror eleni lle'r oedd 99.6% o'r ddwy gymuned wedi galw i weld gwllâu cleifion mewnol, gwasanaeth mân anafiadau ac adran pelydr-x yn dychwelyd i'r ardal?

Mae gan y Panel Gofal Cynradd lawer i ateb drosto!

° Mae eich paragraff olaf unwaith eto yn ceisio cyfiawnhau penodi Dr Bill Whitehead yn gadeirydd ar y Bwrdd Prosiect Iechyd Integredig a Gofal Cymdeithasol. Rydych yn haeru mai ef oedd y dewis naturiol am mai ef yw Arweinydd Clinigol/Lleol Meirionnydd. Fodd bynnag, byddem yn dadlau, am yr union reswm hwnnw, y dylai BIPBC fod wedi rhagweld

gwrthdaro rhwng buddiannau, yn enwedig ar adeg pan oedd Dr Whitehead yn chwarae rhan yn y frwydr i gadw gwasanaethau penodol yn ei Ysbyty ei hun (Dolgellau a Bermo)! Rwy'n sylweddoli fod penderfyniadau o'r fath wedi'u gwneud cryn amser cyn i chi gyrraedd y swydd, ac eich bod yn eich swydd yn benodol i ymdrin â materion adnabyddus eraill, ond ni fydd y sefyllfa yn Ffestiniog yn diflannu er gwaetha'r ffaith fod eich rhagflaenwyr wedi ceisio bychanu ein problemau.

Yr eiddoch yn gywir,

Geraint.

(Geraint V Jones, Cadeirydd Pwyllgor Amddiffyn Ysbyty Coffa Ffestiniog)

DIM ATEB

Gohebiaeth efo Gary Doherty, Cadeirydd presennol BIPBC

16.05.2017

Annwyl Mr Doherty,

Ar fy rhan i a Dr Walt Evans, hoffwn gyflwyno sylwadau ar ein cyfarfod â chi ac aelodau o'ch tîm yn eich swyddfeydd yn Llanelwy, ddydd Iau diwethaf (12.05.2017).

Rhaid i ni atgoffa ein hunain yn barhaus, ers 2012, mai chi yw pumed Prif Weithredwr Betsi i ni geisio cynnal trafodaethau ag o - y PUMED mewn pum mlynedd! - Mary Burrows (o dan ei goruchwyliaeth hi y dechreuwyd y smonach hon yn y lle cyntaf), Geoff Lang (Prif Weithredwr Dros Dro yn ystod absenoldeb salwch maith Mrs Burrows), David Purt (fu raid gadel ei swydd dan gwmwl), Simon Dean (wedi'i ddethol gan y Gweinidog fel '*trouble-shooter*' i gael BIPBC allan o fesurau arbennig mewn cyn lleied â 90 diwrnod, ac wrth gwrs fe fethodd yn llwyr â gwneud hynny, hyd yn oed ar ôl cyfnod estynedig yn y swydd), a bellach dyma chi, sy'n profi i fod yr un mor gyndyn yn wyneb yr holl ddadleuon.

O gychwyn cyntaf y cyfarfod, daeth eich bwriad yn amlwg i mi. Roeddech yno i siarad ac nid i wrando ar unrhyw un o'n dadleuon. Roeddech yn glir iawn hefyd y byddech yn gadael o fewn yr awr, tybiaf oherwydd bod gennych ymrwymiad i fod yn rhywle arall o 5.15 ymlaen. Roedd hyn, yn ei hun, yn ddigon i'n synnu, yn enwedig gan fod Mr Hamilton wedi bod yn aros am dros ddau fis i chi gytuno i'r cyfarfod yn y lle cyntaf ac wedi teithio'r holl ffordd o Gaerdydd i'ch cyfarfod (taith o dros 350 milltir

yna ac yn ôl!). Ond hyd yn oed os oedd gennych ddigon o reswm i adael, roeddem o leiaf yn disgwyl i weddill eich tîm - pob un ohonynt yn weithwyr proffesiynol ar gyflog uchel - gymryd drosodd ac ymateb i'n pryderon. Dychmygwch ein syndod, felly, pan godasant hwythau, yn amlwg yn dilyn eich arweiniad, i ddod a'r cyfarfod i ben. Pell iawn o fod yn agwedd broffesiynol.

Nawr gadewch i mi gyflwyno sylwadau ar y cyfarfod ei hun. Yn dilyn cyflwyniad byr gan Mr Hamilton aethoch ati i ddarllen ymateb wedi'i baratoi er mwyn taseilio ein hachos cyn i ni hyd yn oed gael y cyfle i'w gyflwyno, gan roi'r argraff amlwg mai eich bwriad oedd defnyddio cymaint o'r amser a oedd ar gael i ni â phosib. Nid oedd gennym unrhyw ddewis wedyn ond bod yn ddigywilydd a thorri ar eich traws er mwyn i chi wrando arnom. Ond nid oedd yr un ohonoch, chi na'ch tîm, yna i wrando arnom, nag oeddech Mr Doherty? A bod yn gwbl onest, daeth yn amlwg yn fuan mai'r unig reswm yr oeddech yno oedd rhoi cyn lleied â phosib o drugaredd i Mr Hamilton ac i ninnau. Ystyriwch, er enghraifft-

Pan gyflwynwyd copïau i chi o bamffled yn cynnwys manylion cymaint â DEUNAW o achosion o gam-drin pobl hŷn ym Mlaenau Ffestiniog ei hun yn ystod y deuddeg i ddeunaw mis diwethaf, ni wnaeth yr un ohonoch ddangos digon o ddiddordeb i hyd yn oed edrych ar y clawr.

Yn yr un modd, pan roddwyd i bob un ohonoch gopi o ddogfen yr Athro Marcus Longley yn cymharu pa wasanaethau sydd bellach ar gael yn Nolgellau, Tywyn a Ffestiniog o ganlyniad i weithredoedd rhagfarnllyd Betsi, ni wnaeth yr un ohonoch drafferthu i edrych ar hwnnw ychwaith. Pam, ys gwn i, os nad i wneud yn hollol amlwg i ni, unwaith eto, fod gofal iechyd Ucheldir Cymru yn dod ar waelod un rhestr flaenoriaethau'r Bwrdd.

Ac wrth i mi wedyn godi mater y Meddyg Teulu ar ddyletswydd yng Nghanolfan Iechyd Blaenau yn methu ag ymateb i alwad o gartref henoed tair milltir i ffwrdd, dim ond oherwydd **mai ef oedd yr unig un ar ddyletswydd ac yn gyfrifol am y feddygfa**'r bore hwnnw, a'i fod wedyn wedi gorfod mynd adref yn sâl yn fuan wedyn, unwaith eto, fe anwybyddoch hynny. Mewn geiriau eraill, roedd eich bwriad yn rhy amlwg o lawer o'r cychwyn cyntaf; nid oedd gennych UNRHYW fwriad o ystyried ein pryderon gwirioneddol am siaradwyr Cymraeg cynhenid Ucheldir Cymru. Ac yna, wrth i chi godi i adael, am 5.15 yn union, gadawsoch ni gyda'r argraff eich bod yn credu eich bod wedi cwblhau'ch gwaith, a dyna ni. Yr hyn a oedd yn annisgwyl i ni oedd fod gweddill eich tîm hefyd wedi codi, ar eich arweiniad chi, i adael. Ai fel hyn yr oeddech chi wedi cynllunio'r peth, Mr Doherty?

A dweud y gwir, ni roddwyd cyfle i ni fynegi ein pryderon nac i herio rhai o'r datganiadau camarweiniol yn eich gohebiaeth gyda'r Pwyllgor Deisebau ar 6 Ionawr, eleni. Yn Atodiad 1 y llythyr hwnnw, mae sawl datganiad sy'n dangos yn glir for BIPBC wedi mynd i drafferth arbennig i wahaniaethu yn erbyn Ucheldir Cymru, ond pan geisiais i a Dr Evans godi un o'r materion hynny fe anwybyddwyd y mater yn gyfleus iawn gennych. Dyma'r rheswm pan yr ydym nawr yn bwriadu creu rhestr gyflawn o enghreifftiau o'r fath (gan gynnwys y rhai hynny a adawyd heb eu hateb yn y gorffennol) i'w chyflwyno, ynghyd â chopi o'r llythyr hwn, nid yn unig i'r Pwyllgor Deisebau a'r Gweinidog Iechyd ond hefyd i eraill sydd â dealltwriaeth broffesiynol o faterion o'r fath.

Yr eiddoch yn gywir,

Dr Walt Evans

Geraint V. Jones